

Ἐπιτηδεύματα 129

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

- Ἐν Ἀθήναις Δραχ. ν. 4.
- Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις » » 5.
- Ἐν τῷ ἔξωτερικῷ » » 8.

ΟΥΔΕΝΙ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Διατρίβει μὴ ἀπάδουσαι τῷ σκοπῷ τοῦ φύλλου δημοσιεύονται δωρεάν.
Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΤΟΣ Α΄. — ΑΘΗΝΗΣΙ 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1881. — ΑΡΙΘ. 9

Ο ΥΠΝΟΣ

II

Ἐπιθυμοῦντες νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸ θελητήριον τῆς νηπιότητος κλοῦμεν αὐτὴν ἡλικίαν τῆς ἀθωότητος, ἡλικίαν τῶν ἐλπίδων, ἡλικίαν τῆς ἐμπιστοσύνης· ἐγὼ καλῶ ταύτην δι' ἐνὸς ὀνόματος καὶ τὰ τρία περιλαμβάνοντος, δηλ. ἡλικίαν τοῦ ὕπνου.

Διατί πραγματικῶς τοσοῦτον βλάβος ὁ παῖς ὑπνῶττει; Εἶναι τοῦτο ἀπλοῦν ἀποτέλεσμα τῆς εὐεξίας τῶν ὀργάνων αὐτοῦ, τῆς ἀρμονίας τοῦ ὀργανισμοῦ, τῆς εὐτυχοῦς ἰσορροπίας τῶν φυσικῶν αὐτοῦ δυνάμεων; Εἶναι τέλος ἀπλῶς σωματικὴ ὑγεία; Οὐχί. Εἶναι καὶ ὑγεία τῆς ψυχῆς. Ὁ παῖς ὑπνῶττει τοσοῦτον κλιῶς ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ ὑπνῶττουσιν ἔτι αἱ μέριμναι, τὰ πάθη, αἱ ἀσβολίαι.

Ἡ σπουδὴ τῆς ἀϋπνίας τῆς τε φυσιολογίας καὶ ἰατρικῆς μετέχει. Ὁ ἠθικολόγος δύναται ν' ἀπονεύμῃ αὐτῇ τὰς φροντίδας αὐτοῦ ἐν ἴσῳ δικιῶματι τῷ τοῦ ἰατροῦ, οὐδὲ στερεῖται πελατῶν. Ἀλλὰ πιστεύετε αὐτῷ; Ἡμεῖς δυστυχεῖς ἀπόκληροι τοῦ ὕπνου, στερούμεθα ὀνόματος, ἐν οὐδενὶ λεξικῷ τὰς τιμὰς τοῦ οὐσιαστικοῦ λαμβάνομεν. Ὁμιλοῦντες περὶ τῶν ὑπνωττόντων κλοῦμεν αὐτοὺς κοιμηθουλάδες... ἔχουσι δημόσιον ἐπάγγελμα, καὶ τοι μὴ ἀποτίοντες φόρον ἐπιτηδεύματος· ἡμεῖς ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς φράσιν ἢ διὰ μετημφισμοῦ ἐν περιφράσει. Καὶ τανῦν ὅτε ἐπιθυμῶ νὰ ὀνομάσω τοὺς τεκνὰ, ἅπερ κἀγὼ δεινὸν παθόνοντας, ἀναγκάζομαι νὰ θέσω ὡς ἐπιπεφιλίδια «τοῖς ἐν ἀϋπνία ἀδελοφοῖς.»

Ἐπιτρεψάτωσάν μοι ὅπως ὁμιλῶ περὶ ἐμοῦ. Ἐπάρχουσι δύο ρήματα, ὄντα οὐδέτερα διὰ πάντας, δι' ἐμὲ ὅμως τὰ ἐνεργητικώτερα πάντων δηλ. τὸ κοιμᾶσθαι καὶ ἐγείρεσθαι. Βέβαια ἐγὼ κοιμίζω ἐμαυτὸν, καὶ μετὰ πόσης δυσκολίας! οὐδέποτε μήτηρ μείζονα δεινὰ παρὰ τῷ τέκνῳ ὅπερ λικνίζει ἐδοκίμασσε. Αἱ ὀκτῶ ὥραι τῆς νυκτός εἰσιν ἐνίοτε δι' ἐμὲ ὀκτῶ ὥραι πάλης. Πολλάκις ἀναγκάζομαι ὅπως σπιθαμὴν πρὸς σπιθαμὴν κατακτῆσω τὴν περίοδον ταύτην ἀναπαύσεως· κατὰ τίνος; κατ' ἐμαυτοῦ διὰ τίνος; δι' ἐμαυτοῦ.

Ἐπάρχει ἐνταῦθα σύνθετον φαινόμενον, ἄξιον στιγμιαίας ἐρεύνης.

Ἡ ἀϋπνία οὐκ ἔστι βεβαίως φαντασιῶδες νόσημα· ἀλλ' ἡ φαντασία μέγα ἐν αὐτῇ μέρος ἐπέχει. Ἡκούσατε πολλάκις λεγόμενον ὅτι ὁ ἀλάστων κλίνην ὑπνῶττει κικῶς. Τοῦτο ἀληθεύει· ἀλλὰ διατί; ἡ ἀλλαγὴ κλίνης ἡ μόνη τῆς ἀϋπνίας ταύτης αἰτία ἐστὶ; οὐχί· καθότι ἐνίοτε τὰ τε στρώματα καὶ κλύμματα εἰσὶ τὰ αὐτὰ ἐκείνοις, οἷς πρότερον ἐχρήτο τις. Τὸ ταράττον λοιπὸν τὸν ὕπνον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀλλαγὴ κλίνης, εἶναι ἡ τῆς ἀλλαγῆς ἰδέα, ἡ θέα νέου κοιτῶνος, ἀσυνήθων τόπων. Ὁ ἐρεθισμὸς τὴν ἀρχὴν λαμβάνει, οὐχὶ ἐν τῷ σώματι, ἀλλ' ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ· ἐὰν δ' εἰσέλθῃτε ἐν τῷ νέῳ κοιτῶνι ἔχοντες τὴν ἰδέαν ὅτι εἴσθε ἐν τῷ συνήθει ὑμῶν, ὑπνῶτατε ὡς περ ἐν τῷ ἑυμετέρῳ. Ποσάκις πρερτήρησα ὅτι οὐδόλως ὑπνώτω ὅσάκις κατέχομαι ὑπὸ τοῦ φόβου ὅτι οὐδόλως ὑπνώτω. Ἡ ἰδέα ὅτι ἔσομαι ἄγρυπνος, τηρεῖ με ἐν ἐγρηγόρσει. Ἀπαντες οἱ ἀπόκληροι τοῦ ὕπνου τὰς ἀθλίους ταύτας γινώσκουσι καταπτοήσεις. Ἡ ἀϋπνία ἀεὶποτε δεισιδαιμόνων ἐστὶ. Οὐ

μόνον ο ελάχιστος εσπέριος έρεθισμός, ζωηρά συνδιάλεξις, ανιώδους ειδήσεως ή άγγελία, τυχαία μέριμνα ταράττουσι τόν ύπνον· άλλ' έν δικρούσης τής συνδιαλέξεως ταύτης, επί τη άγγελία τής δυσαρέστου ειδήσεως, είπωμεν έν ήμιν ότι ο ύπνος ήμών διαταραχθήσεται, ο φόβος ούτος ούδόλωσ καταλιμπάνει ήμάς· και τήν κεφαλήν επί του ύπαυχενίου θέτοντες εύρίσκομεν αυτόν εκείσε, κωλύοντα τόν Μορφέα όπως περιπτυχθῆ ήμάς.

Τί πάντα ταύτα είσι; Νόσημα φαντασίας. Πώς κατανικᾶται; Διά τής φαντασίας. Δέον να αποπέμψητε έκ του έγκεφάλου τήν έρεθίζουσιν ήμάς ιδέαν και διά πραϋντικῆς αντικαταστήσητε ταύτην. Τοιοῦτος ο σκοπός τής όλιγολέπτου αναγνώσεως, εις ήν άφιερούμεθα κατακλιόμενοι. Τοιαύτη ή καταγωγή τής βαθειαν έννοιαν έχούσης και σοφῆς φράσεως «un livre de chevet.» Άγνοῶ δόξαν βιβλίου μείζονα του καθιστωμένου «βιβλίον ύπαυχενίου.» Άλλ' ή έκλογή του βιβλίου τούτου είναι δυσκολωτάτη διά τούς... Τί άνακόν να μή έχωσιν όνομα! Έμπρός!... άς όμιλήσωμεν λατινιστί, διά τούς «insomnes» Πρός αυτούς λοιπόν άπευθύνομαι και λέγω. Μηδέποτε λησμονήσητε ότι ή φαντασία είναι ή άσθένεια ήμών· φυλάχθητε λοιπόν τόν εσπέρας άπό έργα φαντασίας· ταύτα είσιν άγαν έρεθιστική δι' ήμάς τροφή. Καταλίπετε εις τās γαληνιαίς κράσεις τās μυθιστορικάς, δράματα, τραγικάς ποιήσεις· επειδή αναγνώσκοντες ταύτα τρόπον τινα πίνετε διά τών όφθαλμών άφέψημα του καφέ. Απαξ αί ζωηρά αύται ιδέαι εισερχόμεναι έν τη κεφαλή ήμών, κατακυριεύουσιν αύτῆς, θέτουσι πῦρ έν τῷ οίκῳ! Διά ταχύτητος βέλους ώθοῦσι τήν διάνοιαν ήμών προς τόν άπειρον του βεμβασμοῦ, έξακολουθεῖτε δέ μέχρι πρωίας πνευστιδόντες και άϋπνοι. Έχετε λοιπόν χρεῖαν ούχι ανιώντος βιβλίου, αλλά καλού συγγράμματος, έμπλέου πραϋντικῶν ιδεῶν. Διότι τήν χρονίαν άϋπνίαν παράγει σχεδόν πάντοτε ή αδυναμία ή κενοδοξία. Αύτη προέρχεται έκ μεγάλης άνησυχίας διά τās άθλιότητας του βίου, έξ ύπερμέτρου περι του μέλλοντος ένασχολήσεως, έκ τύψεων τής συνειδήσεως κλπ. Πράγμα παράδοξον! ή νύξ, ή έξαλείπτουσα τās έξωτερικά αντικείμενα, μεγεθύνει τās έσωτερικά. Πάν ό,τι διά τών όφθαλμών του σώματος βλέπει τις άπόλλυται·

πάν ό,τι διά τών του πνεύματος τραχύνεται. Αί προήσεις, ύποψία, σχέδια, έλπίδες, πόθοι λαμβάνουσι σύστασιν έν τῷ έγκεφάλῳ ήμών, τής νυκτός προϊούσης, και ύπερμεγέθεισ άποκτώσι δικασάσεις.

Πώς τούτο θεραπεύεται; Διά βιβλίου έκλεκτοῦ, άπαλλάσσοντος ήμάς τής άπασχολήσεως ταύτης, μη πολεμούντος ταύτην, άλλ' ύψούντος ήμάς ύπερ ταύτην. Τοιαύτα βιβλία είσι τās έργα τών χριστιανῶν ήθιολόγων και τών όλίγων σοφῶν ιστορικών, οτινες άνακαλοῦντες έν τη διανοία ήμών τās εικόνας του παρελθόντος και ιδέας του άπειρου, εισάγουσι τήν γαλήνην έν τη καρδίᾳ ήμών και τήν περιφρόνησιν προς τόν χαμερπέσ τών έπιγειῶν. Τά τοιαύτα ήθικά έργα είσιν ευεργετικά και λαμπρά ύπνωτικά. Διηνεκεῖς έρευνηταί τών μυστηριαδεστάτων τής καρδίας πτυχῶν, έμπιστοι, μάρτυρες, κριταί πάσης μυχιατάτης παθήσεως. Έμπιστεύθητε εις ταύτα όπως σας οδηγήσωσιν ήσύχως έκ τής πυρετώδους συνταράξεως τής άϋπνίας εις τήν ήδονικήν γαλήνην του πρώτου ύπνου. Αισθάνεσθε ήδη τήν νοηρότητα αυτού έπερχομένην! μή ταράξητε ταύτην. Μη σβέσητε τόν φῶς διά του στόματος· διότι φυσῶντες ποιεῖτε ισχυράν ενέργειαν, θορυβώδη, διακοινοῦσαν, συνταράσσουσαν, ούχι! θέσατε ήσύχως τόν σβεστήρα επί του φωτός, και οὔτω πέσατε επί τών βραχιόνων του Μορφέως.

Έκοιμήθητε!... αλλά έσώθητε; ούχι άκόμη· έπεβιάσθητε εις τήν ήσυχον ναῦν τήν διαπλέουσαν άπό τής εσπέρας μέχρι τής πρωίας άλλ' ούκέτι άφίχθητε εις τόν λιμένα. Δύο τινά δικριτέα έν τη άϋπνίᾳ· ή δυσκολία τής ύπνώσεως και ή εύκολία τής έξεγέρσεως. Μετά δύο ή τριῶν ὠρῶν άνάπαυσιν... ή έξεγερσις έρχεται και μετ' αύτῆς ο έχθρός ήμών! Ποῖος έχθρός; ή φροντίς ήν πρό τινος έξεβάλατε! Πιστεύετε ότι αύτη είχεν άπέλθει; οὔδαμῶς! Ήν παρούσα, προσεκτική παρά τη θύρα τής διανοίας ήμών, έτοιμη προς έφοδον, εύλῆς άμα ή θύρα ήνοίγετο. Η θύρα ήνώγη προς μικρόν.. ο έχθρός παρουσιάζεται! έκδιώξατε αυτόν άμέσως· άλλως μετά πέντε λεπτά πλημμυροῦ άπασαν τήν διάνοιαν ήμών... Άλλά τίνι τρόπῳ να τόν έκδιώξητε; Πρέπει αύθις ν' άνάψητε τόν φῶς, ν' αναλάβητε τόν βιβλίον; Τούτο ήθελεν είσθαι άνοησία! ούχι! Πρέπει ν' αντιθέ-

ΤΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

σητε αυτόν έτοιμον αντίπαλον, δυνάμενον να κωλύσῃ αυτόν τήν έσοδον. Ποῖος; ο αντίπαλος οὔτος;

Εἰμί μέγας περιπατητικός. Δύο ή τριῶν ὠρῶν έν τοῖς δάσεσι περιπλάνησις είναι ή εύκρεστοτέρα τών τέρψεῶν μου. Άλλ' οὔδέποτε μεταβίβω μόνος, φέρω μετ' έμοῦ και φίλον τινα. Τόν Όμηρον, Πετράρχην, Λαμπερτινον, Βίκτωρα Ούγον, Βερανζέρ, άποστηθίζω στίχους τινάς, οἷς ύψηλῆ τῆ φωνῆ άπαγγέλλω. Έκ τών μεγάλων τούτων άνδρῶν έχω ποιητάς τής ήμέρας και ποιητάς τής νυκτός. Τινές τούτων συνοδεύσαντές με έν τῷ περιπάτῳ, με ακολουθοῦσι και μέχρι τής κλίνης, ή μάλλον με βοηθοῦσι· επειδή μάχονταί μετ' έμοῦ και ύπερ έμοῦ· τούτους αντιθέτω τῷ έχθρῳ μου. Αμα οὔτος έμφανισθῆ βάλω κατ' αυτού τεμάχια τινά ήρέμου και περιπατοῦς ποιήσεως. Οὔτος άνθίσταται ζητεῖ να εισέλθῃ, έγώ διπλοσάξω τήν άπαγγέλιαν!... άλλῆθῃ έξορισμόν ποιῶ! Vade retro Satanas! Η πάλῃ ένίοτε στρέφεται επί τόν κωμικώτερον. Πολλάκις άποκκμών λέγω αύτῷ· άρκεῖ! άρκεῖ! Άλλά τόν άποτελεσμα είναι μαγικόν! ή πυρετώδης φαντασία μου πρᾶνεται, ο έχθρός άτέρχεται και ιδού ο ύπνος τείνων μοι αύθις τās εύπαθεῖς άγκάλας του.

Έτερον εἶτι φάρμακον γινώσκω· άνακαλῶ ένώπιον τών κεκλεισμένων όφθαλμῶν μου ὠραίας έξοχικάς άπόψεις, εύάρεστον περιηγήσεως ήμέραν. Η τής φύσεως άνάμνησις καθιστά ήμάς ήρέμους ὡσπερ ή φύσις. Ποσάκις άνήλθον αύθις διά τής φαντασίας κατά τήν νύκτα τās Ιταλικά ὄρη ύπό τόν διακυῆ και ήρεμον γλαυκόν οὐρανόν τής μεσημέρας!...

Υπνε! ύπνε! ειρήνη του σώματος, ειρήνη τής ψυχῆς, μόνη διάθεσις του ανθρώπου καθήν οὔτος οὔδενά βλέπτει και ὠρελεῖ πάντοτε έαυτόν! τέκνον τής νυκτός, ὅμοιον τῆ ήμέρα, διότι ὡσπερ ο ήλιος, έπιρρυνύεις και γονιμοποιεῖς! ήλυσκ πολλάκις τούς εύδακμονεστέρους τών ανθρώπων σχηματίζοντας δνειρα μεγαλείου πλούτου, δόξης, έν ὅμως μάχισσά τις τών παραμυθίων με ήρώτα τί επιθυμῶ, όπως άμέσως πραγματοποιηθῆ. Καλῶς άπανθ' άπεκρινόμην.

ΕΡΝΕΣΤΟΣ ΛΕΓΓΟΥΒΕ

Τήν σήμερον ή νεότης εις μεγίστους είναι έκτεθειμένη κινδύνους. Ένώπιον αύτῆς έχει πάντοτε τόν κακόν! κακά παραδείγματα, αίσχροῦς λόγους και τόν χειρίστον πάντων διεφθαρμένα βιβλία. Απληστος εις μελέτας έν πληθύι εύρίσκει βιβλία τήν διαφθοράν αύτῆς και έξαχρειῶσιν κατεργαζόμενα, άπερ κατά τās τελευταία ταύτα εἶτη επί άπειρον έπολλαπλασιάζθησαν μετά πρωτοφανούς θρασυτήτος κυκλοφοροῦντα.

Από όδοήκοντα εἶτων αί μυθιστορία έντελῶς ήλλαξαν φύσιν. Κατά τόν πρώτον του αἰῶνος τούτου τέταρτον τās έργα φαντασίας, έν οἷς διαπρεπή θέσιν κατέχουσι τās τής Στάελ, Κοττίνης και Σούζης, ήσαν άνάλυσις αίσθημάτων άγαν περιπαθῶν, άλλ' έν ταυτῷ άγνωσάτων· κριστων δέ σχεδόν πάντοτε τήν άρετήν και τόν καθήκον έν διηνεκεῖ συγκρούσει προς τās τής καρδίας κλίσεις και αντιθέσει· ή δέ λύσις αύτῶν πάντοτε υπέτασσε τόν έρωτα τῷ καθήκοντι ή κατέπνιγεν αυτόν ένώπιον τής άνωτέρας φωνῆς τής συνειδήσεως, τής άρετῆς. Επηλθεν εἶτα ή ρωμαντική περίοδος· επί αύτῆς δέν κατέχει ή άρετή τήν τιμητικήν θέσιν αύτῆς, βίβια δέ και παράφορα πάθη, άγροῦκα και θηριώδη ύπερισχύουσι πάντοτε, ή κακία θρασείαν έγείρει κεφαλήν, πατάσσοσα πᾶν άνθιστάμενον αύτῆ. Μετά εικοσαετίαν ή διαφθορά έν εἶτι βῆμα έποίησεν επί τās πρόσω· ή εικόνας τών παθῶν θεωρήθη άνεπαρκῆς, ή δέ πρόοδος επέβαλλε τήν εικόνασιν του έγκλήματος, ή φαύλη αύτη και διεφθαρμένη φιλολογική έλαβε τόν όνομα realismus, πραγματικότης! Θεωροῦσι δ' ὡς πραγματικῆν άπεικόνισιν τής ψυχῆς μόνον τόν έγκλημα.

Έν τούτοις εἰτηρήθησαν ύπό τών συγγραφέων αύτῶν ὄρια τινά, άπερ ύπερεπήδησεν ή από τινων ένικυτῶν γεννηθεῖσα νέα σειρά συγγραφέων ή άποδεχομένη τόν naturalismus. Δύσκολος ή έξήγησις του όνόματος αυτού, επειδή κατά πάντα χρόνον, άπό τών πρώτων έλληνικῶν μυθιστοριῶν του Θεαγένους και Χαρικλείδης μέχρι τών ήμερῶν ήμῶν πᾶν ρωμαντικόν έργον έξήτησε να περιγράψῃ τήν φύσιν! και έτεροι μὲν θεωροῦσι ταύτην ὠραίαν, ύψηλήν, ικανήν όπως τās εύγενέστερα έμπνεύσῃ αίσθημα, έν ή τέλος εικονίζεται ο δημιουργός· έτεροι δέ ποτικῆν, χαμερπή, φαικώδη. Τούτο έξαρτάται έκ τών όφθαλ-

μῶν τοῦ βλέποντος ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι τὰ πάντα βλέποντες κυκλῶν ἢ πράσινα, οὗτοι πάσχουσιν ἐκ *δαλτοσμοῦ*. Τοιοῦτος φυσικός δαλτοσμός ὑπάρχει ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ βλέποντος τὰ πάντα ἐγκληματικά. Ἴδου ὁ κύριος χαρακτήρ τῶν ἔργων τῆς φυσικῆς σχολῆς. Μόνος σκοπὸς ταύτης ἐστὶν ἡ εἰκόνισις τοῦ ἐγκλήματος, τῆς ἠθικῆς ἐξαχρειώσεως, τῶν μυσαρῶν τῆς τε ψυχῆς καὶ σώματος ἀσθενειῶν. Τοὺς ἥρωας αὐτῆς ἐκλέγει ἐκ τῆς κοινωνικῆς τρυγῆς, ἐκ τῶν κατέργων, ἐρευνᾷ ἐν τῇ ἰλύϊ, ὅπως εὖρη τὸν ἀκαθαρτότερον σκώληκα καὶ παραθέσῃ αὐτὸν πανδαίσιαν τοῖς ἀναγνώσταις τῶν ἐκφύλων ἔργων τοῦ Ζολᾶ, Ἐδμόνδου Κονκούρ, Φλωβέρ κλπ. Ἠδύναντο παρὰ τοῖς ἐργάταις, τῷ ὄχλῳ καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀνθρώποις τῶν κατέργων νὰ εὕρωσιν ἀληθεῖς μαργαρίτας, θαυμαστοὺς τύπους ἀρετῆς καὶ τιμιότητος· ἀλλὰ προτιμῶσι τοὺς μεθύτους, λωποδύτας, δολοφόνους καὶ ἀνακλύοντες τὸν βίον καὶ ἔργα τούτων διὰ γλώσσης φεροῦσῆς ἐν ἐκυτῆ τὰ στίγματα τοῦ βορβόρου, ἐν ᾧ ἔσυραν ταύτην κατὰ τὰς διὰ τῶν τελμάτων τῆς ἠθικῆς ἐκλύσεως καὶ φλυότητος διαδρομὰς αὐτῶν, προσπαθοῦσι διὰ τῶν ῥητορικῶν καὶ ἐκκεντραικοῦ λεκτικοῦ στεφάνων νὰ καλύψωσι τὸν ὄφιν τὸν ἀφθόνως λάθρα τὸ δηλητήριον κατὰ τῶν νεκρῶν τῶν ἀναγνώστων καρδιῶν βλάλλοντα.

Ἴδου ποῖα βιβλία τυγχάνουσι νῦν ὑποδοχῆς, ἐλάχιστα τιμώσης τὴν κοινωνίαν, ἰδού τὰ βιβλία, ἐξ ὧν ἡ ἐχέφρων μήτηρ ὀφείλει νὰ προφυλάξῃ τὰ τέκνα αὐτῆς! βιβλία, ἀπερ ὅπου καὶ ἂν ἐγγίωσιν ἀφίνουσιν ἀνεξκαλείπτους κηλίδας, διότι ἡ καρδιά τῆς νεότητος κατὰ τὸν ποιητὴν

.... est un vase profond ;

Lorsque la première eau qu'on y verse est impure
La mer y passerait sans laver la souillure,
Car l'abîme est immense et la tache est au fond.

Α Ν Θ Ω

ΚΗΠΟΙ

«Dès que l'homme eut soumis les champs à la culture,
D'un heureux coin de terre il soigna la parure.»

De l'ille les jardins.

Οἴμοι! Πρὶν ὁ ἄνθρωπος ὑποβάλλῃ τοὺς ἀγρούς εἰς καλλιέργειαν, κατεῖχε κῆπον, κῆπον μεγα-

λοπρεπῆ, οὗτινος αὐτὸς ὁ Θεὸς τὸ ἀρμονικὸν σχέδιον εἶχε χαράξει. Τίς ἀπαριθμήσει ἡμῖν τὰς καλλονὰς τῆς Ἐδένης; Ὁ Μίλτων ἐπεχείρησε τοῦτο.

Ἄ Ἐν τῷ μέσῳ θελκτικῆς σκηνογραφίας, κῆπος θελκτικώτερος ἔτι εἶχεν αὐτὸν τὸν Θεὸν ὡς διαποικιλτήν, οὗτος ἐξήγαγε τοῦ γονίμου αὐτοῦ κόλπου τὰ δένδρα τὰ ἰκανώτερα ὅπως θέλξωσι τοὺς ὀφθαλμούς, κνήσωσι τὴν ὄσφρησιν καὶ γεῦσιν. Ἐν μέσῳ αὐτῶν ἠγείρετο τὸ δένδρον τῆς ζωῆς, ἐξ οὗ ἔρρεεν ἀμβροσία χρυσίζοντος ποτοῦ. Οὐχὶ μικρὰν ἔκειτο τὸ δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ κκοῦ καὶ ἀγχοῦ, τὸ τοσοῦτον ἀκριθὰ σοιχίσαν ἡμῖν, δένδρον ὀλέθριον, οὗτινος ὁ σπόρος παρήγαγε τὸν θάνατον!

Ἄ Ἐν τῷ κῆπῳ τούτῳ περὶ τὴν μεσημβρίαν ἔρρεεν εὐρὺς ποταμὸς, διακλαδούμενος ὀλίγον ἀπατέρω εἰς πλείστους ῥύακας καὶ ἐπαναπίπτων ὡς ἀφρώδης καταρράκτης, ἀφοῦ πρότερον ἤρθευεν ἅπαντα τὸν κῆπον. ὦ! ἀδυνατεῖ ἡ τέχνη περιγράψαι τὰ σαμφερίνα ταῦτα ὕδατα, ὧν οἱ ῥύακες κυλιόμενοι ἐπὶ μαργαριτῶν τῆς ἀνατολῆς καὶ χρυσοῦς ψάμμου, ἐσχημάτιζον ἀτελευτήτους μαιάνδρους ὑπὸ τὴν καλύπτουσαν αὐτοὺς σκιάν, χέοντες ἐπὶ πασῶν τῶν φυτειῶν τὸ νέκταρ καὶ ἄνθη ἀντάξια τοῦ παραδείσου διατρέφοντες! Ἡ εὐεργέτης φύσις ἐν ἀφθονίᾳ εἶχε διασπείρει τούτους ἐπὶ τῶν βράχων, ἐπὶ τῶν κοιλάδων, τῶν ἐκφανομένων πεδιάδων, ἀς ἠδονικῶς αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες ἐθέρμαινον, καὶ ἐπὶ τῶν λειμώνων ἐκείνων, ἔνθα πυκνόφυλλοι σκιαδὲς διετήρουν κατὰ τὴν θερμότητα τῆς ἡμέρας εὐάρεστον δρόσον.

Ἐβλεπέ τις ἐκεῖ ἀγρούς καὶ πρασίνοὺς τάπητας θαυμαστοῖς χρώμασι πεποικιλμένους, περιβαλλομένους δ' ὑπὸ δένδρων ἐξαίσιας καλλονῆς, τῶν μὲν ἐξέρρεον πολύτιμοι εὐωδίαι, μῦρα καὶ γόμμαι εὐώδεις· τῶν δὲ ἐκρέμοντο λαμπροὶ χρυσόχροες καρποὶ, τὸν τε ὀφθαλμὸν καὶ γεῦσιν θέλγοντες. Μεταξὺ τῶν δένδρων τούτων τάπητες χλόης ἐξεφάνοντο. Ἐπὶ τῶν πρανῶν τῶν κοιλάδων καὶ λοφίσκων ἔβλεπέ τις ποίμνια τὴν τρυφερὰν νερόμενα χλόην. Ἐδῶ φοίνικες ἐκάλυπτον θελκτικὸν γηλόφον, ἐκεῖ ῥύακες ὀφιοειδῶς ἠυλάκουν τὸν κόλπον κοιλάδος κεκαλυμμένης ἐκ ῥόδων ἄνευ ἀκανθῶν. Ἀλλαχοῦ ἐφάνοντο ἄντρα, ἐν οἷς οὐδέποτε ὁ ἥλιος εἶχεν εἰσδύσει, καὶ σπήλαια ἔνθα θελκτικῆς ἦν δρό-

σος. Ἐκάλυπτοντο δὲ διὰ κληματίδων, αἵτινες πανταχοῦθεν ἐκτεινοῦσαι τοὺς εὐκάμπτους αὐτῶν κλάδους, τὰς πορφυρὰς σταφυλὰς ἐν ἀφθονίᾳ παρεῖχον. Τὰ πτηνὰ ἀπετέλουν μελωδικοὺς χορούς, καὶ οἱ Ζέφειροι συνεπιφέροντες τὰς εὐωδίας τῶν κοιλάδων καὶ λειμώνων, ἐψιθύριζον μεταξὺ τῶν ἐλαφρῶς διακινουμένων φύλλων, ἐν ᾧ ὁ Πᾶν, μετὰ τῶν Χαρίτων καὶ Ὠρῶν, ὄρχοῦμενος ὑπὸ αἰωνίου συναδούτου ἔκρος.»

Ἴδου θελκτικὴ περιγραφή, κατὰ τὸ ἥμισυ ἀγγλικὴ καὶ τὸ ἥμισυ μυθολογικὴ ἢ Βίβλος αὐστηροτέρα καὶ βραχυτέρα, ἀπλῶς εἶπε· «Καὶ ἐφύτευσε κύριος ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέν κατὰ ἀνατολὰς, καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε. Καὶ ἐξάνειλεν ὁ Θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πᾶν ζῦλον ὠραῖον εἰς ὄρσιν καὶ καλὸν εἰς βρωσιν, καὶ τὸ ζῦλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου καὶ τὸ ζῦλον τοῦ εἰδέναι γνωστὸν κκοῦ καὶ πονηροῦ. Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἐδένης ποτίζειν τὸν παράδεισον, ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς.» γεν. ΒΙΙ.

Ἄναμφιβόλως ἡ μνήμη τῶν ἀνθρώπων διετήρησεν ἀνάμνησιν τοῦ παραδείσου τῶν πρωτοπλάστων καὶ ἔσπευσαν ἰὰ μιμηθῶσι τοῦτον ποιῶντες πέριξ τῶν οἰκῶν αὐτῶν τόπον ἀναπαύσεως καὶ ψυχαγωγίας. Οἱ ἀρχαιότεροι τῶν συγγραφέων περιγράφουσι κῆπους, ὧν ἡ ἀπλότης ἀποπνέει τὸ μύρον τῆς ἀπλότητος τῶν πρώτων αἰώνων. Ὁ Ὀδυσσεὺς (διότι ἡ Ὀδύσεια εἶναι ἡ κρατίστη εἰκόνισις τῶν ἠθῶν τῆς τοῦ Ὀμήρου ἐποχῆς) μεταβαίνει πρὸς συνάντησιν τοῦ πατρός του Λαέρτου ἐν τῷ κῆπῳ, ὃν ὁ σεβαστὸς οὗτος πρεσβύτης ἰδίαις χερσίν ἐκαλλιέργει. Ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ Λαέρτης εἰσὶν ἐν τῇ γλώσσει τοῦ Ὀμήρου, ἠγεμόνες καὶ ὁμοῦς ἡ γωνία αὐτῆς γῆς ἡ διὰ ψυχαγωγίαν αὐτῶν προωρισμένη πληροῦται μόνον δένδρων καρποφόρων καὶ ἀγροτικῶν φυτειῶν, ὡς αὐτὸς οὗτος ὁ ἠγεμὼν τῆς Ἰθάκης λέγει.

«Ἦ γέρων, οὐκ ἀδαημονίη σ' ἔχει ἀμφιπολεύειν ὄρχατον, ἀλλ' εὐ τοι κομιδὴ ἔχει, οὐδὲ τι πάμπαν, οὐ φυτὸν, οὐ συκῆν, οὐκ ἄμπελος, οὐ μὲν ἐλαίη, οὐκ ὄγγηνη οὐ πρασίη τοι ἄνευ κομιδῆς κατὰ κῆπον»
Ὁδ. Ω. 244.

Ὁ κῆπος τοῦ ἰσχυροῦ Ἀλκινόου, πατὴρ τῆς Ναυσικάας, εἶναι εὐρεῖα δεινροφυτεία ὑπὸ πηγῶν κοσμουμένη.

«Ἐνθα δὲ δένδρα μακρὰ πεφόκασι τηλεθώοντα, ὄγγη καὶ ροαί, καὶ μηλαὶ ἀγλαόκαρποι, συκῆαι τε γλυκεραὶ, καὶ ἐλαίαι τηλεθώουσαι, Τάων οὐποτε καρπὸς ἀπόλλυται οὐδ' ἀπαλείπει, χεῖματος οὐδὲ θέρεος, ἐπετήσιος· ἀλλὰ μάλ' αἰεὶ Ζεφυρῆ πνεύουσα τὰ μὲν φύει, ἀλλὰ δὲ πέσει. Ὀγγη ἐπ' ὄγγη γηράσκει, μῆλον δ' ἐπὶ μῆλῳ, αὐτὰρ ἐπὶ σταφυλῇ σταφυλῇ, σύκον δ' ἐπὶ σύκῳ. Ἐνθα δὲ οἱ πολύκαρπος ἀλωὴ ἐρρίζωται· τῆς ἕτερον μὲν θειλόπεδον λευρῷ ἐνὶ χώρῳ τέρεται· ἡλῆφ, ἑτέρας δ' ἄρα τε τρυγῶσιν, ἀλλὰς δὲ τραπέουσι· πάροισι δὲ τ' ὄμφακες εἰσιν, ἄνθος ἀφίσεισαι, ἕτεροι δ' ἀποπερρίζουσιν. Ἐνθα δὲ κοσμηταὶ πρασίαι παρὰ νεάτατον ὄρχον παντοῖαι πεφόασιν, ἐπηετανὸν γανθώουσαι· ἐν δὲ δὴ κῆποι, ἡ μὲν τ' ἀνὰ κῆπον ἅπαντα σκιδναται, ἡ δ' ἐτέρωθεν ὑπ' αὐλῆς οὐδὸν ἴησιν πρὸς ὄμον ὑψηλόν, ὅθεν ὑδρεύοντο πολιταί.»

Ὁδ. Η. 114.

Τῶν κρεμαστῶν τῆς Βαβυλωνῆος κήπων, τῶν ὑπὸ τῆς Σεμιράμιδος ποιηθέντων, θεωρουμένων δὲ ὡς ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου, οὐδεμία μέχρις ἡμῶν διεσώθη περιγραφή. Φαντασθῶμεν ἔργον κυκλώπειον μᾶλλον ἐπιβάλλον διὰ τοῦ ὄγκου ἢ τοῦ κάλλους, ὅπερ δεκαεξὶ μετὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ αἰῶνος ἐξήγειρε τὸν θαυμασμὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν θριαμβευτικὴν αὐτοῦ εἰς Βαβυλῶνα εἰσοδὸν! Οἱ κῆποι τοῦ Σολομῶντος ἦσαν ἀντάξιοι τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ βασιλέως αὐτοῦ. Προσθέσωμεν ὀλίγα καὶ περὶ τῶν κήπων τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ δημοκρατίας, ὧν ὁ Βιργίλιος τοσοῦτον ἐπιτυχῶς εἰκονίζει τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀφελὲς ἐν τοῖς Γεωργικοῖς.

«Τὰς προσφιλεῖς τῇ Ἀνθῷ ἐκτάσεις ἀναγράψω. Ἐν τοῖς ἐμοῖς ὁ Νάρκισσος στίχοις διανοιγῆσεται ἐν σπουδῇ, τὰ δὲ ῥόδα τοὺς λαμπροὺς αὐτῶν κάλυκας θ' ἀποκαλύψωσι, ὁ στρογγύλος σικυὸς τὰς πλευρὰς αὐτοῦ θὰ κυρτώσῃ, τοῦ ἀειθλοῦς σελίνου, τῶν ὠχρῶν θριδάκων τὰ στελέχη ἢ ἐμὴ Μοῦσα θ' ἀρδεύσῃ, δίκην δὲ λίκνου τὸν κισσὸν καὶ ἄκανθαν νὰ κυρτώσῃ, καὶ τὰ ὕδατα δι' ἐρωτικοῦ θὰ σκιασῶ μύρτου.» Ἐτητινὰ βράδιον οἱ κῆποι τῶν Ῥωμαίων πατρικίων καὶ αἱ ἐξοχικαὶ οἰκίαι ἐκάλυπτον τὸ ἰταλικὸν ἔδαφος, ἐπλήρουν τὰς ἀρωσίμους γαίας καὶ ἠνάγκαζον τὸν Ἰταλικὸν λαὸν ν' ἀνάμνη τὸν ἄρτον ἐκ Σικελίας καὶ Ἀφρικῆς. Ὁ Πλίνιος διέσπασεν ἡμῖν μακρὰν περιγραφὴν τῶν κήπων τῶν συγχρόνων αὐτῷ.

«... Πρὸ τῆς οἰκίας βλέπει τις ἀνθῶνα, οὐ-

τινος τὰ διάφορα σχήματα διὰ πύξου εἰσι κε-
 χαραγμένα, εἶτα ὑπάρχει τῆς χλόης ὀλίγον
 ἀνεπτυγμένης, περίξ τῆς ὁποίας ὁ πύξος σχη-
 ματίζει διάφορα ζῶα θεώμενα ἄλληλα. Ἀπω-
 τέρω ὑπάρχει πρασιὰ ἀκανθῶν, τοσοῦτον μαλθα-
 κῶν καὶ τρυφερῶν, ὥστε ὁ πατῶν ταύτας οὐ-
 δόλως αἰσθάνεται αὐτάς. Ἡ πρασιὰ αὕτη κλείε-
 ται ἐντὸς σειρᾶς δένδρων, ἅτινα διαφόρου μεγέ-
 θους καὶ πλησίον ἄλληλοις ἀποτελοῦσιν εἶ-
 δος φράκτου. Παρ' αὐτοῖς ὑπάρχει δενδροστοι-
 χία ἀμφιθεατρικῶς περιστρεφομένη, ἐν τῇ ὁ-
 ποίᾳ ὑπάρχει πύξος δικροροτρόπως εἰκονισμένος
 καὶ δενδρῶν, ἅπερ φροντίζουσι νὰ δικτηρῶσι
 μικρά. Ἐκ τῆς ἐτέρως πλευρᾶς ὑπάρχει λειμῶν,
 ὅστις ἐπίσης διὰ τῶν φυσικῶν αὐτοῦ καλλονῶν
 εὐκρεστεῖ, ὡς πάντα ἅπερ ἄνωθεν περιέγραψα,
 διὰ τῶν ἐπικτήτων τῆς τέχνης.»

Ἀπωτέρω περιγράφει τοὺς ῥοδῶνας, δίκην
 τριχάπτων ἔχοντας τὸν πύξον, λειμῶνας ἐν οἷς
 ὁ πύξος σχηματίζει τὸ ὄνομα τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ
 κηπουροῦ. Μεταξὺ τῶν πύξων φαίνονται ἀλλη-
 λοδιαδόχως μικρὰ πυρκαμῖς, καὶ μηλέα, εἰς τὸ
 ἄκρον τοῦ λειμῶνος ἦν μαρμαρίνον ἀνάκλιτρον,
 σκιαζόμενον ὑπὸ ἀναδενδράδος, τὸ ὕδωρ ἐξήρ-
 χετο κάτωθεν τοῦ ἀνακλιτροῦ αὐτοῦ, ὡς εἰ
 ὑπὸ τοῦ βάρους τῶν καθημένων ἐπιέζετο. Τὸ
 ὕδωρ πανταχοῦ ἐν τῷ κήπῳ αὐτῷ ἐνυπῆρχε,
 τὸ ὕδωρ τὸ πρῶτον τῶν ἀγχιῶν ἐν ταῖς χώραις
 τῆς ὑψηλῆς.

Αἱ καλλοναὶ αὐταὶ αἰ ὑπὸ τοῦ Πλινίου ὑμνού-
 μενοι ὀλίγον σοβαραὶ, ὀλίγον ξηραὶ, μετ' οὐ
 πολὺ περιεφρονήθησαν. Ὁ Λούκουλλος εἰσήγα-
 γεν εἰς Ῥώμην τὴν ἀσιατικὴν διακροῦθμισιν τῶν
 κήπων. Ὑδατα μακρόθεν φερόμενα διὰ κατὰ
 πληκτικῶν δαπανῶν, δενδρῶνες κοσμοῦμενοι ὑπὸ
 ἀδριαντῶν καὶ ἀγαλμάτων, ἄντρα κεκαλυμμένα
 διὰ κωμικῶν εἰκόνων, σκιαδὲς διὰ θεακτῆριον
 δρόσου κοσμοῦσαι τοὺς ἀνθῶνας, ἐπλήρωσαν τὰς
 ἐπαρχίας καὶ ἐχρησίμευσαν ἀπλῶς πρὸς ἀνάκου-
 σιν καὶ ψυχαγωγίαν ὀλίγων πατρικίων. Στρα-
 τηγός τις, Βαλέριος ὁ Ἀσιατικός, θανατωθεὶς
 ἐπὶ Κλαυδίου, τοσοῦτον τὸν κήπον αὐτοῦ ἠγά-
 πα, ὥστε πρὶν ἀνοίξῃ τὰς φλέβας του, οὕτω
 διέθεσε τὴν πυρὰν αὐτοῦ, ὥστε νὰ μὴ βλαφθῶ-
 σιν ὑπὸ καύτης τὰ πρόσφιλη αὐτῷ δένδρα.

Οἱ οὐλοῦσιν κήποι τοῦ Νέρωνος ἀνεμιμη-
 σκουσι τὴν ἀπάνθρωπον σκληρότητα αὐτοῦ. Ἐν
 αὐτοῖς οἱ πρῶτοι μάρτυρες ἐσταυρώθησαν, ἐκα-

λύθησαν διὰ δορῶν θηρίων καὶ παρεδόθησαν
 εἰς μανιώδεις κύνας, ἢ ῥητὴν περιειλημ-
 μένοι ἐκάησαν· ζῶντες φανοὶ φωτίζοντες τὰς
 δενδροστοιχίας δι' ὧν ὁ αὐτοκράτωρ τὸ ἄρμα
 αὐτοῦ ἦγε!

Ἐλάχιστα γινώσκωμεν περὶ τῶν κήπων τοῦ
 Διοκλητιανοῦ ἐν Σαλώνοις. Ἄλλος φυγὰς Ἀ-
 βδολόνυμος ἐκαλλιέργει τὰ ἄνθη αὐτοῦ, ὅταν
 προσθευταὶ ἦλθον ὅπως προσφέρωσιν αὐτῷ με-
 τρητὴν ἐν τῷ κατακερματισθέντι βασιλείῳ τοῦ
 Ἀλεξάνδρου.

Ὁ ἅγιος Φωκᾶς ἦν ἐν τῷ κήπῳ του ὅταν ἐ-
 ζήτησαν αὐτὸν ὅπως τὸν ὀδηγήσωσιν εἰς τὸ
 μαρτύριον. Οὗτος πιστὸς τοῖς νόμοις τῆς φιλοξε-
 νίας καὶ τοῖς τοῦ Χριστοῦ ἐνίψε τοὺς πόδας τῶν
 διωκτῶν του καὶ ἐξένισεν αὐτοὺς καὶ εἶτα ἠκολούθησε
 τούτους πρὸς τὴν σφαιρὴν.

Κατὰ τὴν ἑνκρίξιν τοῦ αἰῶνος τούτου ἡ κα-
 μελίκα, τὰ ὀρχιογενῆ, τὰ χρυσάνθεμα, αἱ Δά-
 λειαι, ἢ μυρική ἐπλούτισαν τοὺς κήπους. Νῦν
 δ' ἐλλείπει κήπου, ἐλλείπει ἀνθῶνος, ὀλίγα
 γάστρα ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, ἢ παραθύρου κοσμοῦσι
 καὶ αὐτῶν τῶν πενεστᾶτων τοὺς οἴκους· ἢ ἀν-
 θοκομὴ ἀπετέλεσε μέρος τῆς πολυτελείας.

Γερμανός τις ἐδημιούργησε τοὺς Παιδικὸς
 κήπους, ἦτοι σχολεῖα ἐν κήποις, ἔνθα οἱ παῖ-
 δες διέρχονται τὰς ὥρας αὐτῶν ἐν σπουδαίᾳ καὶ
 τέρψει ἐμπνεούσας αὐτοῖς τὴν καλαισθησίαν
 καὶ κλίσιν πρὸς τὴν φύσιν.

Πολλὰ μέχρι τοῦδε περὶ κήπων ἐγράφησαν.
 Ὁ Θουὲν ἐδημοσίευσε. «*Schedia παντός εἶδους
 κήπων.*» Ὁ Ὀράτιος Βαλπὼρ «*Historiarum τῆς
 νεωτέρας κηπουρικῆς.*» Ὁ Ῥαβὴν κατέλιπε
 ποίημα περὶ τῶν ἀνθῶν. Ὁ δὲ Δελίλλ ἐγρα-
 ψεν ὄρασιον ποίημα ἐπιγραφόμενον κήποι ἐξ οὗ
 ἀποσπῶμεν τοὺς ἐξῆς στίχους.

Et quant les Dieux offraient un Elysée aux sages,
 Etait ce des palais? C'étaient des verts bocages,
 C'étaient des prés fleuris, séjour des doux loisirs,
 Où d'une longue paix ils goutaient les plaisirs.

ΤΟ ΠΤΗΝΟΝ ΤΗΣ ΑΔΕΛΑΪΔΟΣ
 ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΝΟΜΙΑΣ
 ΑΙ ΕΠΙΝΟΜΙΑΣ
 κατὰ τὸν κ.
 L. M. ALCOTTE
 Ὡς ἔχοντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ
 Ὡς ἔχοντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ

— Πόσον χαίρω καὶ ἐγὼ ἂν καὶ θὰ λάβω
 μόνον ἐν ζεύγος χειρῶν.

— Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως χαίρω καίτοι... οὐδὲν
 ἔχω νὰ λάβω».

— Τὰ ὀμιλοῦντα οὕτω παιδιὰ, ἦσαν τρεῖς
 μικρὰ νεάνιδες ἐπανερχόμενοι τοῦ σχολείου· καὶ
 αἱ δύο πρῶται διέμειναν ἐκπληκτοὶ ἀκούουσαι
 τὴν φίλην αὐτῶν διακρητύπουσαν τόσον εὐθύ-
 μως, ὅτι τόσον πτωχὴ ἦτο, ὥστε τὸ νέον ἔτος
 ἤθελε χειρετίσει ἄνευ ἐπινομίδος.

«Πόσον ἤθελες εὐχαριστηθῆ ἐν εὐρισκῆς ἐπὶ
 τῆς ὁδοῦ βλακάντιον πληρῆς χρυσοῦ; ἠρώτησε
 μετὰ στιγμὴν σιγῆς, Καίτη, ἡ μικρὰ νεάνις, ἥτις
 ἔμελλε νὰ λάβῃ σωρὸν δῶρων.

— Ὡ! ὑπερευχαριστημένη ἤθελον εἶσθαι ἐὰν
 ἠδυνάμην νὰ τὸ λάβω χωρὶς νὰ βλάψω τινά»
 καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς νεάνιδος ἐπὶ μόνῃ ταύτῃ τῇ
 ἰδέᾳ ἐξήστραψαν.

«Τί θὰ ἀγοράσῃς;» εἶπεν ἡ Ἀνθῶ, ἡ δευτέρα
 μικρὰ κόρη, τρίβουσα τὰς χεῖρας τὴν μὲν ἐπὶ
 τῆς δὲ ἵνα τὰς θερμάνῃ, ὅπως ἀφοσιωμένη εἰς
 τὰς νέας χειρίδας τῆς.

«Δύο καλὰ ἐριούχα καλύμματα καὶ ἐν θερ-
 μὸν σάλιον διὰ τὴν μητέρα μου, πέδιλα δι' ἐμέ
 καὶ ἐὰν μένωσιν ἔτι χρήματα καὶ ἓνα κεφαλό-
 δεσμον διὰ σέ, ὅπως μὴ ἦσαι ἠνγκασμένη νὰ
 φέρῃς τὸν παλαιὸν τοῦ ἀδελφοῦ σου πῖλον, ἀπε-
 κρίνατο ἡ Ἀδελαΐς.

— Σὲ εὐχαριστῶ, ἀλλὰ προτιμῶ τὰ σακχα-
 ρωτὰ, ἀνέκραξεν ἡ Ἀνθῶ.

— Ἐρευνήσωμεν καλῶς, ἴσως εὐρωμέν τι
 ὑπέλαβεν ἡ Καίτη ὅλος ὁ κόσμος τὴν παρα-
 μόνῃ τοῦ Ἀγίου Βασιλείου δαπανᾶ χρήματα,
 ἴσως τινὸς ἔπεσαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ».

Ταυτοχρόνως ἡ Ἀδελαΐς πάσαις δυνάμεσιν
 ἔσπευτε πρὸς μικρὸν ἀντικείμενον ἡμικεκαλυμ-
 μένον ὑπὸ τῆς χιόνας, αἱ δὲ φίλαι τῆς ἤκουσαν
 αὐτὴν κραυγάζουσαν· «ὦ! τὸ βλέπω! ἀκούμαι
 εἰς τοῦτο!

— Πῶς; πῶς; χρήματα;» ἠρώτησαν αὐταὶ
 τρέχουσαι πρὸς τὴν φίλην των. Ἀλλ' ἔστησαν
 ἀπογοητευθεῖσαι, βλέπουσαι ἀπλῶς ἄθλιον πτη-
 νόν, ὅπερ τεταμμένους καὶ πεπηγότας ὑπὸ τοῦ
 ψύχους τοὺς πόδας ἔχον, δυσκόλως ἐκίνει τὰς
 πτέρυγας καὶ ἐφαίνετο ἀδυνατοῦν νὰ πετάξῃ. Ὁ
 πόνος εἶχεν ἡμισθέσει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ,
 τοὺς ἄλλοτε τοσοῦτον ἀκτινοβόλους, καὶ ἀπὸ

στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐξέβαλλε μικρὰν θλιβεράν-
 φωνήν, ὡς εἰ ἐκάλει τινὰ πρὸς βοήθειαν.

«Πόσω ἓνα παλαιο-σποργίτης! ἀνέκραξεν
 ἡ Καίτη!

— Δι' ὄλον τὸν κόσμον δὲν τὸν ἠγγίξα, προ-
 σέθηκεν ἡ Ἀνθῶ περιπτύσσουσα τὴν φίλην αὐ-
 τῆς ὅπως θερμανθῆ. Πρὸ διετίως εὐρον ἓνα, εἰς
 ἂν παντοίας ἀπένειμα φροντίδας, εἰξεύρετε τί
 ἔπραξεν ὁ ἀχάριστος; ἀπέπτη εὐθύς ἄμα εὐρεν
 εὐκαιρίαν.

— Τὸ δυστυχὲς μικρὸν, ὦ! πόσον πάσχει!
 πόσον θέλει εὐχρηστηθῆ βλέπον τινὰ ἐρχόμενον
 εἰς βοήθειάν του! ὦ θὰ σὲ ἐγείρω ἀπαλὰ ἀπα-
 λὰ, μικρὸν μου· μὴ φοβοῦ, δὲν θὰ σὲ βλάψω,
 εἴμαι φίλη σου». Καὶ ἡ Ἀδελαΐς γονατίζουσα
 ἐπὶ τῆς χιόνας, ἐδοκίμασε νὰ ἐγείρῃ τὸ πτηνόν.

Ἡ Καίτη καὶ ἡ Ἀνθῶ ἐξέβαλλον ἠχοίς γέ-
 λωτας καὶ ἐμακρύνθησαν.

«Μὴ ἀργοπορῆς διὰ τόσον μικρὸν πρᾶγμα!
 εἶναι ψύχος καὶ θὰ βραδύνωμεν. Ἐλα καλλιτε-
 ρον νὰ ἐρευνήσωμεν διὰ τὸ βλακάντιον.

— Ὡ! μήπως θέλετε νὰ τὸ ἀφήσω νὰ ἀπο-
 θάνῃ ἐδῶ; ἀνέκραξεν ἡ Ἀδελαΐς. Τὸ δὲ βλακάν-
 τιον δὲν ἐπιθυμῶ ν' ἀναζητήσω, δὲν μοι ἀνῆκει
 καὶ μόνον τὴν θλίψιν διότι δὲν δύναμαι νὰ τὸ
 κρατήσω θὰ μοὶ παροῦξῃ. Ἀπὸ πολλὰ πράγματα
 προτιμῶ τὸ μικρὸν τοῦτο πτηνόν, ὅπερ θὰ μὲ εὐ-
 χριστῆ καὶ μὲ ἀγαπᾷ καὶ χαίρομαι πολὺ διότι
 ἀφίχθη ἐνωρὶς ὅπως τὸ σώσω».

Δύνανται τις εἰπεῖν ὅτι τὸ στρουθίον ἠννόει
 τοὺς λόγους τῆς μικρᾶς κόρης, διότι χωρὶς οὐδό-
 λως ν' ἀντιστῆ ἀφῆκε νὰ τὸ συλλάβῃ. Καὶ ὅταν
 ἡ Ἀδελαΐς τὸ περιέβαλε διὰ τῆς χειρὸς τῆς
 ἠσθάνθη τοὺς μικροὺς αὐτοῦ πόδας σφίγγοντας
 τοὺς δακτύλους τῆς, καὶ εἶδε τοὺς ὀφθαλμοὺς
 αὐτοῦ ἀνακλαμβάνοντας τὴν λάμψιν αὐτῶν, ἐξέ-
 βαλε δὲ ταυτοχρόνως μικρὰν εὐχαριστήριον
 κραυγὴν.

«Ἦδη ἔχω καὶ ἐγὼ τὴν ἐπινομίδα μου, εἶ-
 πεν ἡ Ἀδελαΐς πλησιάζουσα τὰς φίλας αὐτῆς.
 Πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν νὰ ἔχω ἐν πτηνόν.

— Θὰ ἀποθάνῃ ἢ θὰ φύγῃ μετ' ὀλίγον, εἶ-
 πεν ἡ Ἀνθῶ. Θὰ κάμῃς λοιπὸν καλὰ νὰ μὴ
 χάνῃς μὲ αὐτὸ τὸν καιρὸν σου.

— Ἄλλως τε δὲν θὰ σοῦ ἀνταποδώσῃ τὰς
 εὐεργεσίας σου.

— Ἡ μήτηρ μου πάντοτε μοὶ λέγει. «*Πράττε
 πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅτι ἐπιθυμεῖς τὰ πράττωσε*

πρός σέ» και ἐν ἀπέθησκον τῆς πείνης και τοῦ φύγου, ἤθελον εἶσθαι εὐτυχιστάτη ἐν τις ἐφρόντιζε περί ἐμοῦ. Αὕτη μοί λέγει ἐπίσης ἀ' Ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν». Τὸ πτηνὸν τοῦτο εἶναι ὁ μικρὸς πλησίον μου και θά τὸ ἀγαπῶ και τὸ περιποιούμαι, ὅπως ἐπιθυμῶ, ὁ πλούσιος ἡμῶν γείτων, κ. Κίγκ, νὰ πράττη πρὸς ἡμᾶς, ἀπεκρίνατο ἡ Ἀδελαίς, θερμαίνουσα διὰ τῆς πνοῆς αὐτῆς τὸ μικρὸν ναρκωμένον πτηνόν.

— Πόσον παρκαδόξους ιδέας ἔχεις ὁμιλοῦσα οὕτω, ἀγαπῶσα τὸ πτηνὸν αὐτὸ και τὸν πλησίον σου! ὁ κ. Κίγκ φροντίζει περί σου, ἂν και γνωρίζει καλῶς ὅτι εἶσαι πτωχὴ, εἶπεν ἡ Κικήτη εἰρωνικῶς.

— Δὲν πιστεύω ὁ κ. Κίγκ νὰ φερθῇ εὐνοικώτερον πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον δὲν πρέπει νὰ μὲ ἐμποδίσῃ νὰ ἐκτελέσω τὸ καθήκόν μου. Χάριε, Ἀνθώ! ὕγιανε, Κικήτη. Σὰς εὐχομαι καλὴν διασκέδασιν, και πικνοσευθῆ ὠραία διὰ τὴν αὔριον δῶρα.»

Ἡ Ἀδελαίς ὠμίλει εὐθύμωσ, ἀλλ' αἰ ὀρθακμοὶ αὐτῆς ἦταν θαυμάσιοι, και ἀκολουθοῦσα τὴν πρὸς τὴν οἰκίαν τῆς ὁδὸν ἦν κατακταθλιμένη διαλογιζομένη τὴν πενίαν τῆς μητρὸς αὐτῆς. Πόσον ἤθελε χαρῆ ἐν ἡδύνατο νὰ δώτῃ εἰς τὴν μητέρα αὐτῆς ἐν ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ἐκείνων ἀντικειμένων, ὧν εἶχε χρεῖαν, διότι μόλις ἡδύνατο ἐργαζομένη νὰ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν και θερμάνει ἀναγκαῖα.

«Τόσον τὸ χειρότερον, θά ἐπωφεληθῶμεν παντὸς ὅπερ ἔχομεν, και μεθ' ὅλας τὰς δυστυχίας μας θά προσπαθήσωμεν νὰ ὦμεν εὐθυμοὶ μικρὸν μου πτηνόν. Σὺ τοῦλάχιστον θά διέλθῃς εὐχαρίστως τὴν πρῶτην τοῦ νέου ἔτους. Και εἰς πᾶσαν περίπτωσιν, και ἂν κανεὶς δὲν σκέπτεται περί ἡμῶν ὁ κλόσ θεός δὲν θά μᾶς λησμονήσῃ.»

Καὶ σπογγίζουσα τοὺς ὀρθακμοὺς αὐτῆς ἠσπάζθη τὴν μικρὰν κεφαλήν τοῦ πτηνοῦ, εἶτα εἰσήλθεν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς μειδιῶσα.

«Ἰδὲ, μητέρα, τί ὠραῖον δῶρον εἶρον!»

— Αὐποδομὴ πολὺ, προσφιλὴς μου κόρη, διότι δὲν δύναμαι νὰ σοὶ δώσω ἄλλο τίποτε ἢ τὸ ὠραῖον αὐτὸ ἐρυθροῦν μῆλον, ὅπερ ἡ κυρία Σάροφ σοὶ προσφέρει. Τὸ τάλκιπάρων μικρὸν, θά ἀποχρήσῃ ἀπὸ πείναν και φύγου. Δόσε του παχέως ὀλίγον ἐκ τοῦ ἄρτου και τοῦ γάλακτος σου, τὰ ὅποια πρὸ μικροῦ, σὲ περιμένουν.

«ὦ! πόσον πολὺ γάλα! εἰμί βεβαία ὅτι οὐδὲν διὰ σὲ ἐκράτησα, και ὅτι ἔδωσες ὅλον εἰς ἐμέ.»

— Ἐκράτησα και ἐγὼ τὸ μέρος μου· τρώγε ἄνευ φόβου ὅπως θερμάνθη, διότι εἶσαι παγωμένη. Ἰδοῦ, Ἀδελαίς μου, ἐν μικρὸν κἀνιστρον ὅπως θέσης τὸ πτηνόν σου» και ἀσπασθεῖσα αὐτὴν ἡ μήτηρ ἐξῆλθεν ὅπως φέρῃ ξύλα διὰ τὴν πυράν.

Ἄλλ' ἡ Ἀδελαίς μείνασα μόνη δὲν ἐσκέπτετο περί τοῦ φαγητοῦ.

Εἶμαι βεβαία ὅτι ἡ μήτηρ τίποτε δὲν ἔφαγεν ὅπως μοὶ ἀφήσῃ περισσότερον, εἶπεν ἡ Ἀδελαίς, ἀλλὰ και ἐγὼ θά τῇ προξενήσω μίαν ἐκπληξιν ὅταν ἐπιστρέψῃ.»

Τότε πλησιάζουσα εἰς τὸ πῦρ, παρκατεύασεν κωθίσκον τεύρου, ἔθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ κάλυμμα, περιέφυξε τεμάχια τινὰ ἄρτου και ἔθηκεν ἐπὶ πινακίου τινὸς ὠραῖον πλακοῦντα, τὸν ὅποιον μίαν φιλὴν τῆς ἔδωκεν αὐτῇ τὴν πρῶτην και τὸν ὅποιον ἐφύλαξε διὰ τὴν μητέρα τῆς.

Ὅταν αὕτη ἐπληθῆ, τὰ πάντα ἦσαν ετοιμα και ἡ Ἀδελαίς και τὸ πτηνόν αὐτῆς τὴν ἀνέμενον ἀνυπόμονοι. Τὸ μικρὸν αὐτῶν δειπνον ἦν εὐθυμότατον. Ἡ εὐσπλαγγχίη, ἡ ἀγάπη και ἀναπεπαυμένη συνήθειαι περισσοτέραν εὐτυχίαν τοῖς κατοικοῖς τῆς μικρᾶς ταύτης μελάνης καλύβης προξενεῖ ἢ ὅσην βλέπομεν εἰς πλεῖστα ἀνάτορα, ἔνθα ἄπειρα ἐξαστράπτουν φῶτα, και ὠραῖον δένδρον τῶν χρυσογενῶν κεκλυμένων ἐξ ἐπινομιῶν περικυκλοῦται ὑπὸ πολλῶν παιδίων παιζόντων και χορευόντων ὑπὸ τὸν ἦχον λαμπρῆς ὀρχήστρας.

«Ὡς κοιμηθῶμεν τώρα· τὸ πῦρ μέλλει νὰ σβεσθῇ, και πρέπει τὰ ὀλίγα ξύλα τὰ ὅποια μᾶς μένουσι νὰ διατηρηθῶσι καθ' ὅλην τὴν αὔριον, Ἀδελαίς, διότι μεθύριον θά λάβω τὸ ἡμερομίσθιον μου.»

— Ἐὰν τὸ πτηνόν μου ὠμοιάζε πρὸς τὰ πτηνὰ τῶν μύθων τῶν Μαγισσῶν, και μᾶς παρεχόρρει καθ' ἐκάστην τὰς τρεῖς συνήθειαι εὐχᾶς, πόσον ἤθελον εἶσθαι εὐχάριστον! Δυστυχῆς μικρὸν οὐδὲν δύναμαι νὰ σοὶ δώτῃ, ἀλλὰ και πάλιν θά τὸ ἀγαπῶ, εἶπεν ἡ Ἀδελαίς θεωροῦσα τὸ στρουθίον, ὅπερ στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ ἐνός τῶν ποδῶν και τὴν κεφαλὴν ἔχον ὑπὸ τὴν πτέρυγα ὠμοιάζε πρὸς σφαῖραν ἐκ πετρῶν.

— Σοὶ δίδει τὴν ἡδονὴν τῆς εὐποιίας, Ἀδε-

λαίη. Αὕτη εἶναι ἡ μεγίστη εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου, πτωχοὶ ἦ; και πλούσιοι ἀπολαμβάνουν. «Ἐλκ, κηχακλήθητι τέκνον μου, εἶναι ἀργά.»

Ἡ Ἀδελαίς ἠσπάζθη τὴν μητέρα τῆς και ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἕτερον δωμάτιον, φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς τὸ πτηνόν, ὅπως μὴ τὸ ἀφίσῃ μόνον τὴν νύκτα. Ἡ μήτηρ τῆς ἀνῆλθε και αὕτη μετὰ τινος στιγμᾶς και μετ' οὐ πολὺ τὰ πάντα ἐν τῇ μικρᾷ οἰκίᾳ ἠτύχασαν. Ἀλλὰ τὴν πρῶτην τῆς ἐπιούσης, ὅταν ἡ Ἀδελαίς ἠνέωξε τὴν θύραν τῆς εἰσόδου, ἐξέβαλε μεγάλην κραυγὴν, ἐπληξε τὰς χεῖρας, εἶτα διέμεινε ἀκίνητος μὴ δύναμένη ν' ἀποκριθῇ εἰς τὰς ἀνησυχίας ἐρωτήσεις τῆς μητρὸς τῆς. Ἡ ἐκπληξίς αὐτῆς ἦν εὐνόητος. Πρὸ αὐτῆς εὐρίσκετο σωρὸς ξύλων ετοιμος πρὸς χρῆσιν, μέγα δέμα και κἀνιστρον ἀνωθεν κεκαλυμμένον ὑπὸ ὠραίας ἀνθοδέσμης χειμερινῶν ῥόδων περιβαλλομένης ὑπὸ κλάδων δρυὸς και πρίνου, ὧν αἱ ἐρυθραὶ ἀκραι ἔλαμπον ὡς κοράλια.

«ὦ! μητέρα, ἀναμφιβόλως μᾶχισσά τις ἐπραξε ταῦτα!»

— Ναι, προσφιλὴς μικρᾶ, ἡ καλλιτέρα τῶν μαγισσῶν τοῦ κόσμου, ἡ καλουμένη εὐσπλαγγχίη, αὕτη πολλάκις περιέρχεται περίξ τῶν πτωχῶν οἰκῶν κατὰ τὴν πρῶτην τοῦ νέου ἔτους, ἵνα κάμη εὐεργεσίας ὅμως αὕτη θέλει νὰ μὲνη ἀγνωστος και δικιέμει τὰς εὐεργεσίας τῆς μὴ ἐπιτρέπουσα νὰ τὴν εὐχαριστῶσι» ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ αὐτῆς χύνουσα δάκρυα εὐγνωμοσύνης.

Λυθέντος τοῦ δέματος, ἡ Ἀδελαίς παρητήρησε πᾶν ὅ,τι τὴν χθὲς ἐπέθυμει· δύο καλά θερμότατα κάλυμματα και δύο σάλια, ἐν δὲ αὐτὴν και ἐν διὰ τὴν μητέρα τῆς· πέδιλα και νουργῆ και ὠραῖον πιλίδιον· διὰ τὴν Ἀνθώ· τὸ κἀνιστρον περιεῖχε πᾶν τὸ ἀναγκαῖον διὰ κἀλὸν γεῦμα και ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνθοδέσμης ἀνεκάλυψε μικρὸν γοχηματίον περιέχον τὰ ἐξῆς.

«ΔΙΑ ΤΗΝ ΜΙΚΡΑΝ ΚΟΡΗΝ ΤΗΝ ΑΓΑΠΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΩΣ ΕΑΥΤΗΝ.»

«ὦ μητέρα εἰμί βεβαία ὅτι τὸ πτηνόν μου εἶγα εὐφρεστάτον και ὅλα ταῦτα προσέρχονται ἐξ αὐτοῦ.» ἀνέκραξε γελῶσα και κλαίουσα ἐνταυτῷ.

Ἡδύνατό τις νὰ τὸ πιστεύσῃ, διότι τὴν αἰδίαν σπιγμὴν τὸ μικρὸν πτηνόν ἐπέταξε πρὸς τὴν τράπεζαν και κολήμενον ἐπὶ τῆς ἀνθοδέσμης

ἤρξατο κελαδοῦν. Ὁ ἥλιος ἔλαμψεν ἐπὶ τῶν ἀνθέων, τοῦ πτηνοῦ και τῆς εὐτυχῆς παιδός. Ἀλλ' οὐδεὶς εἶδε μίαν σκιάν διερχομένην πρὸ τοῦ μικροῦ παρθύρου, ἵνα θαιμᾶσῃ τὴν χαρὰν ταύτην τῆς κόρης και τὴν εὐτυχίαν τοῦ οἴκου, οὐδεὶς ἐρίνωσκεν ὅτι ὁ κ. Κίγκ εἶχε ἀκούσει τὴν παραμονὴν τὴν συνομιλίαν τῶν μικρῶν κορασιῶν, και ὅτι ὁ πλούσιος γείτων ἔλαθε μάθημα ἐκ τοῦ ὁποίου ὠφελήθη.

Τὸ δὲ μικρὸν πτηνόν τοσοῦτον ἐδυνάμωσεν, ὥστε ὅταν ἐπληθῆ τὸ ἔαρ και ἀπέκτησε τὴν ἐλευθερίαν του, ἔτρεχε και ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ ὤμου τῆς Ἀδελαιδὸς πάντοτε ὅταν συνήντα αὐτὴν.

ΑΠΕΛΛΗΣ

Η ΑΤΜΗΛΑΤΟΣ ΟΙΚΙΑ

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΕΝ ΤΗ ΑΡΚΤΩΑΙ ΙΝΑΙΚΗ

ῤΠΟ

JULES VERNE

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Τὸ Steam House, ὡς εἶπον, συνέκειτο ἐκ δύο ὀχημάτων ἐχόντων ἔσω ἐξ περιπόου μέτρων εὖρος. Ὑπερεῖχον οὕτω τοὺς ἄξονας τῶν τροχῶν μόνον πέντε μέτρων μῆκος ἔχοντα. Ἐπικλήθημεν ἐλατήρων μακροτάτων και εὐκαμπτοτάτων ἐλαχιστα ὑπὸ πιναγμῶν διεκινούντο. Τὸ πρῶτον ὀχημα εἶχε μῆκος πεντεκαίδεκα μέτρων· ἔμπροσθεν ἡ μεγαλοπρεπὴς αὐτοῦ βεράνδα ἐπὶ ἐλαφρῶν στηριζομένη στηλῶν εὐρὸν ἐστέγαζεν ἐξώστην, ἐν ᾗ δεκάς ἀνθρώπων ἡδύναντο νὰ μὲνωσι· δύο θυρίδες και μίαν θύραν ἠνοίγοντο πρὸς θάλαμον φωτιζόμενον ἐτι ὑπὸ πλαγίων θυρίδων. Ὁ θάλαμος οὗτος ἀντὶ ἐπίπλων ἔχων τράπεζαν και βιβλιοθήκην και καθ' ἅπαν τὸ πλάτος αὐτοῦ μὲλθικὰ ἀνάκλιτρα καλλιτεχνικῶς ἐκοσμεῖτο και περιεβάλλετο διὰ πλουσίαν ὑφασμάτων. Πικνὸς Συμυρικήος τάπητες ἐκάλυπτε τὸ δῆπεδον. «Τάπητες—εἶδος παρκατασμάτων—πρὸ τῶν θυρίδων κείμεναι, ἀπαύστως δι' εὐωδιῶντος ὕδατος ῥαγιόμεναι, εὐάρεστον διετήρουν δρόσον ἐν τῷ θαλάμῳ και τοῖς δωματίοις, τοῖς ἀντὶ κοιτῶνος χρησιμεύουσι. Ἐδει διὰ παντὸς δύνάτοῦ τρόπου διαφυγεῖν τὴν ὑπερ-

βολήν τῆς θερμότητος, ἥτις κατὰ τινεὶς τοῦ ἔτους μῆνας ὑψοῦται ἐν τῇ σκιᾷ ἀνωτῶν 45⁰ τοῦ ἐκ. Ὅπισθεν τοῦ θαλάμου δευτέρου θύρα ἐκ πολυτίμου ξύλου ἔφερον εἰς τὸ ἐστιχτόριον, φωτιζόμενον οὐ μόνον ὑπὸ τῶν πλῆθων θυρίδων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ φατνώματος ἐκ λείας ὑάλου. Περὶ τὴν τράπεζαν ἐν τῷ μέσῳ κειμένην, ὅκτω δαιτυμόνες ἠδύναντο νὰ καθεσθῶσι. Κυλικεῖα καὶ πινακοθήκαι πεπληρωμέναι ἀργυροῦργημάτων, ἀγγείων ἐκ κρυστάλλου καὶ πορσελάνης, μεθ' ἀπάτης τῆς πολυτελείας πλουσίου ἀγγλικοῦ οἴκου, ἐκόσμου τὸ ἐστιχτόριον. Εὐνόητον ὅτι ἄπαντα τὰ εὐθραύστα ἀντικείμενα κατὰ τὸ ἥμισυ ἐν εἰδίκαίς ἐγκοπαῖς τεθειμένα, ὡς περ ἐν πλοίοις, προσφυλάττοντο τῶν συνταρξέων καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς χειρίσταις ὁδοῖς, ἐν τῷ ὄχημα ἡμῶν ἔβαινε ποτὲ ἐπ' αὐτῶν.

Ἡ ὀπισθεν τοῦ ἐστιχτορίου θύρα ἦγεν εἰς διάδρομον ἀπολήγοντα εἰς ὀπίσθιον ἐξώστην ὑπὸ δευτέρου κεκλυμμένον βεράνδας. Κατὰ μῆκος τοῦ διαδρόμου ἔκειντο τέσσαρες κοιτῶνες ἐκ τῶν πλευρῶν φωτιζόμενοι, περιλκμβάνοντες ἕκαστος μίαν κλίνην, ἐνδυματοφυλακεῖον, ἀρμάριον, ἀνάκλιτρον ὡς οἱ κοιτῶνες τῶν πλουσιωτέρων ὑπερκαλιαντικῶν ἀτμοπλοίων. Ὁ πρῶτος ἀριστέρῳθεν κατεῖχετο ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου Μουρῶ, ὁ δεύτερος πρὸς δεξιὰ ὑπὸ τοῦ Βάνξ· ὁ κοιτῶν τοῦ λοχαγοῦ Χῶδ ἔκειτο παρὰ τῷ τοῦ μηχανευτοῦ, ὁ δ' ἑμὸς παρὰ τῷ τοῦ συνταγματάρχου.

Τὸ δεύτερον ὄχημα δώδεκα μέτρων μήκους, εἶχεν, ὡς περ τὸ πρῶτον, ἐξώστην μετὰ βεράνδας ἄγοντα εἰς εὐρὴν μαγνηρεῖον ἔχον δύο ὀψοφυλάκια πᾶν χρήσιμον περιλκμβάνοντα. Τὸ μαγνηρεῖον τοῦτο συνώρειε πρὸς εὐρείαν αἰθουσαν, ἐστιχτόριον τῶν ἀκολούθων τῆς ἐκδρομῆς, εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς ὁποίας ἔκειντο τέσσαρες κοιτῶνες, διὰ τὸν λοχίαν Μὰκ Ναῖλ, τὸν μηχανικὸν, τὸν θερμωτὴν καὶ τὸν ἀκόλουθον τοῦ συνταγματάρχου Μουρῶ. Εἶτα ὀπισθεν δύο κοιτῶνες, ὁ μὲν διὰ τὸν μάγειρον, ὁ δὲ διὰ τὸν ἐν θήρᾳ ἀκόλουθον τοῦ λοχαγοῦ Χῶδ· εἶτα ἕτερα δωματῖα χρησιμεύοντα διὰ τὰ ὄπλα, τὰς τροφὰς κλπ. τὸ πᾶν δ' ἔληγεν εἰς ἐξώστην μετὰ τῆς ὀπισθίας βεράνδας.

Οἱ δύο οὗτοι οἴκοι ἐθερμκίνοντο κατὰ τὸν χειμῶνα διὰ μηχανήματος οὐτινος ὁ ὑπὸ τοῦ λέβητος παραγόμενος θερμὸς ἀήρ ἐκυκλοφόρει διὰ τῶν δωματίων· ὑπῆρχον δὲ καὶ δύο ἐστῖκι ἐν

τῷ θαλάμῳ καὶ τῷ ἐστιχτορίῳ. Ἐδύναντο οὕτω περιφρονῆσαι τὸ ψῦχος καὶ αὐτῶν τῶν πρῶτων κλιτίων τῶν ὁρέων τοῦ Θιβέτ.

Τὸ σπουδᾶτον ζήτημα τῶν τροφῶν οὐδὲν ἡμελήθη· οὕτω δ' εἴχομεν προμηθεύεις δι' ἐν τουλάχιστον ἔτος. Ἐν ἀφθονίᾳ εἴχομεν κυτῖα κρέατος ἰδίως βραστόυ βοῦς καὶ πλακοῦντας «μούργης» ἢ ὀρνιθίων, ὧν μεγίστη κατανάλωσις ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἰνδικῇ χερσονήσῳ γίνεταί.

Οὐδ' αὐτοῦ τοῦ γάλακτος ἔστεραύμεθα διὰ τὸ πρόγευμα, οὐδὲ ζωμοῦ προσηγουμένου τῷ ἐσπερίου ὀρόπου, χάρις ταῖς νέαις σκευασίαις καὶ διὰ τῆς πυκνώσεως ἐπιτροπέουσις τὴν μεταφορὰν αὐτοῦ.

ὑποθάλλομενον εἰς ἐξάτμισιν ὅπως ἴστεράν λάβῃ σύστασιν, τὸ γάλα περιλείεται εἰς κυτῖα, ἐρμητικῶς κεκλεισμένα περιέχοντα ἕκαστον 450 γρ. δυνάμενα νὰ παρέξωσι τρεῖς λίτρας ποτοῦ, ἐπὶ τῇ προσθήκῃ πενταπλοῦ τὸ βῆρος ὕδατος. Ὁ δὲ ζωμὸς δι' ἀναλόγου τρόπου διατηρούμενος, σχηματιζόμενος δ' εἰς πλακοῦντας δίδει διὰ τῆς ἀναλύσεως ἐξαίρετον ῥόφημα.

Πάγον δὲ χρησιμώτατον εἰς τὰ θερμὰ ταῦτα πλᾶτη εὐκόλως παρηγόμενον ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς τῇ βοηθείᾳ τῶν μηχανημάτων ἐκείνων τῶν προκάλουντων τὴν πτώσιν τῆς θερμικρασίας δι' ἐξατμίσεως διαλυτοῦ ἀμμωνιακοῦ ἀερίου ἐν μάλιστα τῶν ὀπισθίων δωματίων προῶριστο διὰ παγοθήκην καὶ δι' ἐξατμίσεων εἶτε ἀμμωνιακοῦ εἶτε θετικῆς σόδας ἢ θήρᾳ ἡμῶν διετηρεῖτο διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐφευρέσεων τοῦ γάλλου κ. Τελλιέ.

Ὡς πρὸς τὰ ποτὰ ἢ οἰνοθήκῃ ἦν πλήρης. Οἱ νοὶ τῆς Γαλλίας, διάφοροι ζῖθοι, ῥάχι, ἀράκ ἰδίως θέσει ἀφθόνως κατεῖχον. Ἄλλως τε τὸ δρομολόγιον ἡμῶν δὲν ἐμάκρυνεν ἡμᾶς ἐπισθητικῶς τῶν οἰκουμένων τῆς χερσονήσου μερῶν. Ἡ Ἰνδικὴ οὐκ ἔστιν ἐρημος. Ὁ δὲ μὴ φειδόμενος ρουπιῶν οὐ μόνον τὸ ἐπαρκὲς ἀλλὰ καὶ τὸ περιττὸν εὑρίσκει. Ἄλλως τε αἱ προμήθειαι ἡμῶν ἦσαν ἐπαρκεῖς, ὅπως ἐν ἀνέσει παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἰμαλαίων διαχειμᾶσμεν.

Ἐν συνόλῳ ἰδοὺ τὸ σχέδιον τῆς περιηγήσεως — σχέδιον κατ' ἀρχὴν γενόμενον δεκτὸν ἐκτὸς τροποποιήσεων τινῶν, ἅς ἀπρόοπτοι περιστάσεις ἠδύναντο προκαλέσαι.

Ἀναχωροῦμεν ἐκ Καλκούτης ἀκολουθοῦντες τὴν κοιλὰδα τοῦ Γάγγου μέχρι τῆς Ἀλλχα-

βάδ, χωροῦμεν διὰ τοῦ βασιλείου τῆς Οὐδης, ὅπως ἀνέλθωμεν τὰς πρῶτας τοῦ Θιβέτ κλιτύας, στρατοπεδεύομεν ἐπὶ τινεὶς μῆνας ἐνιαχοῦ, δίδοντες τῷ λοχαγῷ Χῶδ καιρὸν, ὅπως ὀργανίξῃ θήρας, εἶτα κατερχόμεθα αὐθις μέχρι Βομβάης.

Ἐτικοποῦμεν περίπου ἐνεκακοσίας λεύγας διανύσαι. Ἄλλ' ὁ οἶκος ἡμῶν καὶ ἄπαν τὸ προσωπικὸν αὐτοῦ ἠκολούθει ἡμᾶς. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους τίς ἀρνηθήσεται μυριάκις περιελθεῖν ἐλόκληρον τὸν κόσμον;

Ε'. ΠΡΩΤΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

Τῇ πρώτῃ τῆς 6 μαΐου ἀπῆλθον τοῦ ξενοδοχείου Σπένσερ, τοῦ ἀρίστου τῆς Καλκούτης, ἔθθα ἀπὸ τῆς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῶν Ἰνδῶν ἀφίξεώς μου ὄκουν. Ἡ μεγαλοπόλις αὕτη οὐδὲν μυστήριον δι' ἐμὲ ἐνέκλειε. Πρωῖνοι περίπατοι, πεζῇ, κατὰ τὰς πρῶτας τῆς ἡμέρας ὥρα, ἐσπερινὰ ἐν Στράνδ ἀμαξοδρομίαι, ἄχρι τοῦ πλαταμῶνος τοῦ φρουρίου Βίλλιαμ, ἐν μέσῳ τῶν μεγαλοπρεπῶν εὐρωπαϊκῶν ὀχημάτων, διαστυρουμένων μετὰ τῶν οὐχ ἦττον μεγαλοπρεπῶν ἀμαξῶν τῶν χονδρῶν καὶ παχέων εὐήθων αὐτοχθόνων, ἐκδρομαὶ ἐν ταῖς περιέργοις ἐμπορικαῖς ὁδοῖς, καταλλήλως τὸ ὄνομα ἀγορὰ φερούσαις.

Ἐπισκέψεις εἰς τοὺς παροχθίους τῷ Γάγγῃ ἀγρούς, ἔθθα ἀποτεφροῦνται οἱ θνησκοντες, εἰς τοὺς βοτανικοὺς κήπους τοῦ φυσιοδίφου Ὁκερ, εἰς τὴν «κυρίαν Κάλιν», τὴν τρομερὰν ἐκείνην τετράχειρον γυνάικα, τὴν ἀδάμαστον τοῦ θανάτου θεὰν κρυπτομένην ἐν κατὰ τιμὴν ἐνόστων προκαστείων, ἔθθα συγχρωτίζονται ὅτε σύγχρονος πολιτισμὸς καὶ ἡ βερβερότης τῶν αὐτοχθόνων, ἰδοὺ τὸ πᾶν ἀπεθαύμασα ἤδη τὸ μέγαρον τοῦ ἀντιβασιλέως, ἀκριβῶς ἔναντι τοῦ ξενοδοχείου Σπένσερ ἐγειρόμενον, τὸ παράδοξον ἀνάκτορον Chowringhi-Road καὶ τὸ Town Hall εἰς μνήμην τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τοῦ αἵωνος ἡμῶν ἀφιερωμένον. Ἐνδελεχῶς ἐσπούδασα τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Χούγγλης, περιέτρεξα τὸν λιμένα πλήρη ἐκ τῶν μεγίστων τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ πλοίων. Ἀπεχαιρέτησα τέλος τὰς ἀρχίλας ἢ φιλοσόφους, τὰ παράδοξα ἐκείνη πτηνὰ, οἷς διαπεπίστευται ἡ τήρησις τῆς καθριότητος καὶ ὑγείας τῆς πόλεως, ὥστε οὐδὲν ἕτερον ἔχων καὶ πράξω ἀνεχώρουν. Τῇ πρώτῃ λοιπὸν ἐν πάλλι-γάρι — εἶδος ἀθλίου δίφρου — πκρέλαβέ με ἐκ τῆς πλατείας τοῦ διοικητηρίου καὶ μετ' οὐ πολὺ εἰσῆλθον εἰς

τὸ μέγαρον τοῦ συνταγματάρχου Μουρῶ. Ἐκτὸν βήματα μακρὰν τοῦ προκαστείου τὸ ὄχημα ἀνέμενον. Ἐδεῖ λοιπὸν κυριολεκτικῶς μετακίησαι. Εὐνόητον δὲ ὅτι τὰ ἡμέτερα ἐπιτήδεια ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῶν μερίσματι ἔκειντο. Ἄλλως τε μόνον τὰ ἀπολύτως ἀναγκαιὰ ἐλάβομεν. Μόνον ὡς πρὸς τὰ ὄπλα ὁ λοχαγὸς Χῶδ ἐσκέφθη ὅτι ἀναπόφευκτοι ἦσαν τουλάχιστον 4 καρβίνες Ἀσπίδ μετὰ ἐκρηκτικῶν σφαιρῶν, 4 θηρευτικὰ δύο νησῶν, πυροβόλα τινεὶ καὶ πολύκροτα. Ἡ ἀποσκευὴ αὕτη ἠπέλει μᾶλλον τὰ θηρία ἢ τὴν ἀπλὴν βρώσιμον θήραν. Ἄλλως τε ὁ λοχαγὸς Χῶδ ἐνεθουσίᾳ ἢ ἠδονῇ τῆς ἀποσπάσεως τοῦ συνταγματάρχου ἀπὸ τῆς μονώσεως καὶ ἐρημίας, ἢ χροῶ τῆς ἐκδρομῆς εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἰνδικῆς ἐν πρωτοφκνεῖ ὀχηματι, ἢ ἐλπίς ultra—κυνηγετικῶν ἀσκήσεων εἰς τὰ Ἰμαλάϊα πάντα ταῦτα ἐνέπνεον ἠρέθιζον αὐτὸν, διὰ παραδοξοτάτων ἐπιφωνήσεων καὶ σχημάτων τὴν χαρὰν του δηλοῦντα.

Ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως ἐσήμκνεν ὁ λέβης ἦν πεπιεσμένος, ἡ μηχανὴ ἐτοίμη ὅπως ἐνεργήσῃ. Ὁ μηχανικὸς ἦν ἐν τῇ θέσει του τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ῥυθμιστοῦ. Ὁ συργμὸς ἤχησε. ἌἘμπρός, ἀνέκραξεν ὁ λοχαγὸς Χῶδ διακινῶν τὸν πῖλον του, Χαλκὲ Γίγας ἔμπρός!

Εἶπωμεν ἤδη τινεὶ περὶ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ κατέχοντος τὸν δεύτερον οἶκον. Ὁ μηχανικὸς Στῶρ, ἄγγλος, ἀνῆκε τῇ ἐταιρίᾳ «Great Southern of India», ἣν ἀπὸ τινῶν μόνον μνηῶν κατέλιπεν. Ὁ Βάνξ γινώσκων τὴν ἰκανότητα αὐτοῦ, εἰσήγαγεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ συνταγματάρχου Μουρῶ. Ἦν τεσσαρακοντούτης, ἐπιτήδειος τεχνίτης, τέλειος εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ, μεγάλως ὑπηρεσίας ἡμῖν ἀποδώσας. Ὁ θερμωστῆς ἐκαλεῖτο Κκαλοῦθ, ἦν ἐκ τῶν τοσοῦτον ἐπιζήτητων ὑπὸ τῶν σιδηροδρομικῶν ἐταιριῶν Ἰνδῶν, τῶν ἀβλαβῶς ὑποφερόντων τὴν τροπικὴν τῶν Ἰνδῶν θερμότητα, διπλασιαζομένην ὑπὸ τῆς τῶν λεβήτων. Οὗτοι ὁμοιάζουσι τοῖς ἀραψιν, οἷς αἱ ἀτμοπλοικαὶ ἐταιρίαι ἐμπιστεύονται τὴν ὑπηρεσίαν τῶν λεβήτων κατὰ τὴν δίοδον τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀρκούντι βράζοντες ἐκεῖσε, ἔθθα ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς οἱ Εὐρωπαῖοι θὰ ὀπτούντο.

Ὁ θερῶπων τοῦ συνταγματάρχου Μουρῶ ἦν τριακονταπενταετής Ἰνδὸς ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Γουργιάχ, καλούμενος Γούμης. Ἀνῆκε τῷ τάγ-

μακτι, ὅπερ ὅπως δηλώσῃ τὴν πειθαρχίαν αὐτοῦ ἀπεδέχθη τὰ νέα φυσίγγια¹, ὧν ἡ εἰσαγωγή ὑπῆρξεν ἀφορμὴ τῆς Σιπαγκιανῆς ἀποσάσεως. Μικρός, εὐκλίνητος, δεδοκιμασμένης ἀφοσιώσεως ἔφερον ἔτι τὴν μέλαιναν στολὴν τοῦ τάγματός του.

Ὁ λοχίας Μὰκ Νάιλ καὶ ὁ Γούμης, Φυχη τε καὶ σώματι πιστοὶ τῷ συνταγματάρχῃ Μουνρώ, περὶ αὐτὸν καθ' ἅπαντας τοὺς Ἰνδικοὺς πολέμους ἀγωνισθέντες, ἐν ταῖς ἀκάρποις ἀναζητήσεσι τοῦ Νανὰ Σαχίβ βοηθήσαντες αὐτὸν, ἠκολούθησαν ἐν τῇ μονώσει καὶ οὐδέποτε τούτου ἐχωρίσθησαν.

Ὁ Φώξ—κλιμακρὸς ἄγγλος, εὐθυμώτατος καὶ μεταδοτικώτατος—ἦν ἀκόλουθος τοῦ λοχαγοῦ Χώδ, οὐχ ἦττον αὐτοῦ μακνώδης θηρευτήης. Ὁ γενναῖος οὗτος νεανίας οὐδέποτε πρὸς οἰανδῆποτε ἄλλην ἀντήλλασε τὴν θέσιν του. Ἡ πονηρία αὐτοῦ καθίστα αὐτὸν ἄξιον τοῦ ὀνόματος, ὅπερ ἔφερε. Φώξ! ἀλώπηξ, ἀλλ' ἀλώπηξ ἀριθμῶσα τὴν 37 τίγριν αὐτῆς—τρεῖς ἔλασσόν τοῦ λοχαγοῦ. Ἄλλως οὐδὲν ἐσκόπει εἰς ταύτας ἀρκεσθῆναι.

Ὅπως τὸ προσωπικὸν περὶ αὐτὸν καταλέξωμεν τὸν μαῦρον μάγειρον ἡμῶν, τὸν ἄρχοντα τοῦ ἐμπροσθίου μέρους τοῦ δευτέρου οἴκου μετὰ τῶν δύο ἀποθηκῶν. Γάλλος τὸ γένος ὀπιτήσας καὶ φρόνως ἦδη ἐπὶ πάσης χώρῃ, ὁ κύριος Παραζάδ—οὕτως ἐκκληῖτο—οὐδὲν ἐφάνταζετο ὅτι τελεῖ ἀγενὲς ἐπιτήδευμα ἀλλὰ σπουδαίαν ἐπιστήμην. Ἐπειδὴ δ' ἦν τέλειος καὶ κληρὸς, ἐπετρέπομεν αὐτῷ τὴν ὀψοποιητικὴν ταύτην κενοδοξίαν.

Οὕτω τὸν σίρ Ἐδουάρδον Μουνρώ, τὸν Βάνξ, τὸν λοχαγὸν Χώδ καὶ ἐμὲ, τὸν Μὰκ Νάιλ, τὸν Στώρ, τὸν Καλούθ, τὸν Φώξ καὶ τὸν Παραζάδ—τὸ ὅλον δέκα πρόσωπα—μετέφερε πρὸς βορρᾶν τῆς χερσονήσου ὁ χαλκοῦς γίγας ἐν τοῖς δύο κινήτοις οἴκοις αὐτοῦ. Μὴ ἐπιλαθόμεθα τῶν δύο κυνῶν Φὰν καὶ Βλάκ, ὧν ὁ λοχαγὸς πλέον ἢ ἄπαξ ἐν τῇ θήρᾳ τὰ περιστέρηματα ἐδοκίμασε.

¹ Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις εἰσήγαγεν εἰς τ' αὐτόχθονα στρατεύματα τὴν καρβίναν Ἐνσφίλδ, ἧς τὰ φυσίγγια περιέχουσι λίπος, ἔπρεπε δὲ νὰ σφίξωσι ταῦτα διὰ τῶν χειλέων. Οἱ Ἰνδοὶ οὐτε αὐτοῦ τοῦ σάπωνος ποιῶνται χρῆσιν ἐπειδὴ περιέχει λίπος ἔρου ὡς ὁ βοῦς ἢ ἡ ἀκαθάρτου, ὡς ὁ χοῖρος ζώου· εἶχε δὲ διαδοθῆ ὅτι τὰ φυσίγγια εἶχον πάχος χοίρου· τοῦτο ἦν ἡ αἰτία ἢ μάλον ἢ ἀφορμὴ τῶν παρὰ τῷ αὐτόχθονι στρατῷ στασιαστικῶν κινήσεων, ὧν ἀρχὴν ἐποίησε τὸ 34 σύνταγμα. ΣΜ.

Ἡ Βεγγάλη εἶναι ἂν οὐχὶ ἡ περιεργότερα, τοῦλάχιστον ἡ πλουσιωτέρα τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ἰνδοστάν. Κυρίως δὲ εἶναι ἡ χώρα τῶν Ραζάχ, ἡ εἰδικώτερον τὸ κέντρον τοῦ εὐρέως αὐτοῦ κράτους κατέχουσα, ἀλλ' ἡ ἐπαρχία αὕτη ἐκτείνεται ἐπὶ ἐδάφους ἐλάχιστου οἰκουμένου, θεωρουμένου δ' ὡς ἡ καθ' αὐτὸ χώρα τῆς Ἰνδικῆς. Αναπτύσσεται πρὸς βορρᾶν μέχρι τῶν ἀδύτων Ἰμαλαϊκῶν ὄρειων τὸ δὲ δρομολόγιον ἡμῶν ἐπέτρεπεν ἡμῖν λοξῶς ταύτην νὰ κατατάμωμεν.

Μετὰ συζητήσεως περὶ τοῦ τόπου τῶν πρώτων σταθμῶν συμφωνήσαμεν ν' ἀνέλθωμεν ἐπὶ τινὰς ὄρας τὴν Χούγλην, τὸν βραχίονα τοῦ Γάγγου τὸν ἀρδεύοντα τὴν Καλκούτταν, καταλιμπάνοντες δεξιόθεν τὴν Γαλλικὴν πόλιν Χανδερναγῶρ, ἐκεῖθεν ἀκολουθοῦντες τὴν σιδηροδρομικὴν τροχιάν μέχρι τῆς Βουρδβάν· λοξοδρομήσωμεν πρὸς τὴν Βουχάραν ὅπως ἀνεύρωμεν τὸν Γάγγον ἐν Βεναρές.

«Φίλοι μου, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης Μουνρώ, καταλιμπάνω ὑμῖν ἀπολύτως τὸν καθορισμὸν τοῦ δρομολογίου... ἀποφασίσατε ἄνευ ἐμοῦ ὅτι δὲ πράξετε ἀποδέχομαι.

—Φίλε, εἶπεν ὁ Βάνξ, δέον νὰ δώσῃς τὴν γνώμην σου...

—Οὐχί, Βάνξ, ὑπέλαβεν ὁ συνταγματάρχης, οὐδεμίαν προτίμησιν τῶν διχθῶρων ἐπαρχιῶν ποιῶμαι. Μίξν μόνον ἐρώτησιν ὅταν ἀφιχθῶμεν εἰς Βεναρές ποῦ διευθυνθῶμεθα;

—Πρὸς βορρᾶν, ἀνεφώνησε ζωηρῶς ὁ Χώδ, θὰ λάβωμεν τὴν ὁδὸν τὴν εὐθὴν μέχρι τῶν πρώτων ὑπορειῶν τῶν Ἰμαλαϊκῶν διὰ τῆς Οὐδῆς ἀνιούσαν.

—Αἴ! τότε, φίλοι μου, ἀπεκρίθη ὁ συνταγματάρχης, ἔσως ζητήσω... ἀλλὰ περὶ τούτου θὰ ὁμιλήσωμεν τότε. Ἔως ἐκεῖ πορεύθητε ὅπως ἐπιθυμεῖτε.»

Ἡ ἀπόκρισις αὕτη τοῦ σίρ Ἐδουάρδου Μουνρώ μ' ἐξέπληξε. Τί διανοεῖτο; Συνήνεσε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν περιήγησιν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι μήπως ἡ τύχη κρείττον τῆς θελήσεως ὑπερηγήσῃ αὐτόν. Ὑπέθετεν ὅτι ὁ Νανὰ Σαχίβ ἔζη ὅτι θὰ ἐπικνεύρῃ αὐτὸν πρὸς βορρᾶν τῆς Ἰνδικῆς; Ἐτήρει ἔτι ἐλπίδα τινὰ ἐκδικήσεως; Ἐγὼ τοῦλάχιστον ἠσθάνομην ὅτι ὑστεροβουλία ὠδήγει τὸν συνταγματάρχην Μουνρώ. Ἐπίστευον δ' ὅτι ὁ λοχίας Μὰκ Νάιλ τὸ μυστικὸν τοῦ κυρίου του ἐγίνωσκε.

(Ἐπεται συνέχεια.)

A. I. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

γυμνασιάρχου.

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΑΝΕΤΑΣ

ΠΟΙΗΜΑ ΕΠΙΚΟΝ

ΕΙΣ ΓΛΩΣΣΑΝ ΔΗΜΩΔΗ

Α΄.

Ποῦ βγαίνει, στήνει τὴ φωλεὴν τὸ ἔρημο γεράκι
 κ' ἔχει τὰ μάτια τ' ἀνοιχτὰ ἔς τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι;
 Ἐκεῖ ποῦ βράχος ἀψηλὰ σηκώνει τὴν κορφή του
 'πὸ μέσ' ἀπὸ τὸ πέλαγο τὸν βλέπεις καὶ φοβᾶσαι,
 καὶ λὲς κάνεις ὀπίσω σου θ' ἀρθῇ νὰ σὲ σκουντίση.
 Σὲ τέτοιο βράχο κάνουνε φωλεὴν καὶ οἱ κουρσάροι,
 ποῦ θέλουνε ἔς τὰ κύματα ἐλεύθερα νὰ ζοῦνε.
 Σουλτάνο δὲ γνωρίζουνε, ἀγάδες οἱ πειράταις,
 ὅπου παλεύουν με στοιχειὰ, μ' ἀγέρηδες, φορτοῦναις.

Πεῖός εἰν' αὐτὸς ποῦ ἔστη σπηλιὰ τοῦ βράχου καταβαίνει
 σὰν κόρακας ὀλόμαυρος ἀπὸ βουνοῦ σχισμάδα;
 συλλογισμένοι πίσω του σπαίνουσι οἱ συντρόφοι,
 καὶ βλέπουνε τὴ θάλασσα σὰν τὸ φυλακισμένο
 ποῦ βλέπ' ἀπὸ τὴ φυλακὴ τοὺς πρωτινοὺς του τόπους·
 ὁ καπετάνιος τί θὰ πῇ προσμένουνε, νὰ τρέξουν
 ν' ἀνοίξουν τὸ πλατὺ πανὶ ν' ἀρχίσουνε νὰ λάμνουν
 καὶ νὰ! ποῦ κεῖνος ἀρχισε νὰ λήη ἔς τοὺς κουρσάρους.
 «Πολὺν καιρὸν εἰς τὰ Σφακιά καθίσαμε, συντρόφοι,
 γιὰτὶ μᾶς ἔφαγ' ἡ νοτιὰ καὶ τὸ γαρμπῆ φοβοῦμαι·
 μὰ τώρα ποῦρθε δυνατὸ μαϊστραλάκι, πάμε
 πάμε! κοντὰ ἔστη Μπαρμαριά θαύροῦμ' Ἀλτζερίνους,
 πούχουνε μάλαμμα πολὺ χριστιανῶν παρμένο·
 πολλοὺς θὰ ξεσκλαβώσωμε σὰν καὶ τὸν ἄλλο χρόνο,
 ποῦ βρήκαμε ἔστὰ κάτεργα τριαντατρεῖς δεμένους.»
 Ἔτσι εἶπ' ὁ καπετάνιος τοὺς καὶ σπύθαις ἐπετοῦσαν
 ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ναυτῶν με δύναμι τραβοῦνε
 τῆς ἀλυσίδες, βγάνουνε τὴν ἀγκουρα καὶ λύνουν
 ὅσα σχοινιά ἔχουν τὸ πανὶ δεμένο ἔστο κατάρτι.
 «Μία στιγμὴ! μὴ βιάζεστε», τοὺς λέει ὁ λαστρόμος,
 «γιατὶ μοῦ φαίνεται ἡ κερά ἀπ' τὴ σπηλιὰ πῶς βγαίνει·
 τὴν καυμένη τὴν κερά! τί κίτρινη ποῦ εἶνε!
 λυπᾶται ποῦ μονάχη τῆς θὰ μείνη τόσαις μέραις»

ἔμεῖς οἱ μαῦροι ναυτικοί! τὰ κύματα μᾶς τρῶνε·
 ἴλιγο καιρὸ χαϊρόμαστε τοῦ γάμου τῆς γλυκάδες.»
 Σὰν κρίνο, ποῦ τὸ κόψουνε μ' ἀλέτρι 'στὸ χωράφι,
 γέρνει 'ς ταύλακι μονομιᾶς, μαραίνεται καὶ πέφτει,
 ἔτσι οἰγὰ κατέβαινε χλωμὴ καὶ μαραμμένη
 ἡ κόρη ποῦταν ἡ χαρὰ τοῦ καπετὰν Μανέτα·
 Χρονῶ δεκάξη, ἔχυνε τὰ μαῦρα τὰ μαλλιά της
 'στὸν ὄμο ποῦ δὲν πρόφθασε διόλου νὰ τὰ πλέξη·
 τὰ μάτια, ποῦ ἐλάμπανε 'στὸ πρόσωπο μεγάλα
 γλυκύτερα σοῦ φαίνονταν πῶς ἦταν ἀπὸ τᾶστρο
 ποῦ ἐβγαίνει ἀπ' τὸ βουνὸ νὰ φέρη τὴν αὐγοῦλα.
 'Σ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς λόχαρο ἐσήκωνε παιδάκι,
 ἦρθε κοντὰ, χερσόφιξε τὸν καπετάνιο κ' εἶπε·
 « Ἀχ! ποῦ μ' ἀφίνεις μοναχὴ τὴν ἔρημη τὴν ξένη,
 καὶ πᾶς 'στὰ μαῦρα κύματα νὰ παίξης τὴν ζωὴ σου;
 κ' ἂν μ' ἀρρωστήση τὸ παιδί, ἡ μαύρη τί θὰ γείνω;
 σὰν τὴν προχθὲς ποῦ ἄξαφνα ἐμαύρισε 'στὸ στρῶμα
 κ' ἔτρεξες μόνος 'στὸ χωριὸ μιὰ γιάτρισσα νὰ φέρης
 καὶ τὸν παππᾶ διαβάσματα νὰ πῆ μὲ τὸ βαγγέλιό.»
 Ἐδάκρυσε 'στὰ λόγι' αὐτὰ ὁ φοβερὸς κουρσάρος,
 ὡσὰν τὸ πεῦχο τᾶγριο ποῦ τὸ βετσιῖνι βγάνει,
 σὰν τοῦ χαρᾶξουν τεχνικὰ τὴ φλοῦδα οἱ βουνηῖοι·
 ἐγύρισε τὸ πρόσωπο, νὰ μὴν τὸν 'δοῦν πῶς κλαίει,
 ἐσφούγγισε τὰ μάτια του κ' ἔτσι τῆς κόρης εἶπε.
 « Μὴ κλαίης, Βιττωρίτσα μου, γλήγορα θάρθω πάλι·
 ἔχω σ' τὰ στήθη φυλακτὸ τὸ τίμιό τὸ ξύλο,
 κ' ἡ μάννα μου σὰν πέθαινε, μοῦδωσε τὴν εὐχὴ της
 νὰ μὲ ἀκοῦν τὰ κύματα σὰν πιάνω τὸ τιμόνη
 Ἀχ! παίζω μὲ τὸ πέλαγος, σὰν ἄγρια μουγκρίζη,
 σὲ χίλια μπαινῶ ἄρματα μ' ἓνα μαχαίρι μόνο,
 καὶ σὺ νὰ λόγο νὰ μοῦ πῆς ῥαίζεις ἡ καρδιά μου.»
 Ἐτο' εἶπε, πάλι δάκρυσε καὶ λέγ' ἡ Βιττωρίτσα.
 « Μὴ φύγης τούτη τὴ φορὰ, γιατί εἶμαι μαθημένη
 νὰ μὲ ἀφίνης μοναχὴ, 'στὸ πέλαγος νὰ τρέχης
 Μαυτὴ δὲν ξέρω τὴν φορὰ σὰν νὰ μοῦ λὲη κάτι
 πῶς θάποθάνω, τᾶμοιρο παιδάκι μου θὰ χάσω.
 Μαῦρο ποῦ τῶδα τῶνέιρο τὴν περασμένη νύχτα·
 μοῦ φαίνονταν πῶς ἤμουνε σὲ βράχο κ' ἀποκάτω
 βροντούσανε τὰ κύματα σὰν τοῦ βανοῦ τὰ νέφη·
 εἶχες μαχαίρι κοφτερῶ, ἀνοιξες τὴν καρδιά μου
 κ' ἐρρούφαγες τὸ αἷμα μου, σὰν κάποιος σὲ σπρώχνει
 καὶ πέφτεις μέσ' 'στὴ θάλασσα.» — « Σιώπα, Βιττωρίτσα.
 σῶπαιν', ἀγάπη μου γλυκιὰ, μὴ λὲης τέτοια λόγια.»
 εἶπ' ὁ Μανέτας κ' ἔκοψε τὸ λόγο τῆς καλῆς του.
 « Ἐγὼ! τί λὲς; τὸ αἷμα σου ἐγὼ θελᾶ ρουφήξω;
 ποῦ σ' εἶδα μόνο μιὰ φορὰ 'ς ἓνα χωριὸ σὲ γάμο
 κορίτσι δώδεκα χρονῶ καὶ ἔχασα τοῦ νοῦ μου·
 σ' ἐκυνηγοῦσα 'ς τὴν στερειά, 'ς τὴν ἄκρη τοῦ πελάγου,
 ὥστε ποῦ σ' εἶδα μιὰ φορὰ σὲ μιὰν ἀχρογιαλίτσα,
 καὶ σὰν γεράκι χύμισα 'ς τὴν ἀγκαλιὰ μ' σ' ἐπῆρα,
 καὶ σ' ἔχω σὰν βασιλικὸ, σὰν βιόλα μέσ' στὴ γάστρα,
 τοῦ κάκου χιλιαῖς ἔβαλε φοραῖς νὰ μὲ σκοτώσουν

ὁ Φράγκος ὁ πατέρας σου· κανεὶς δὲν μᾶς χωρίζει.» —
 « Τὸ πόσο ξέρω μ' ἀγαπᾶς! ἡ Βιττωρίτσα λέει
 δὲν μ' ἔμελε προτιότερα, δὲν μ' ἐννοιαζε· χοχλάδια
 'ς τὸ ἀχρογιαλί μαζώνα, λουλούδι ἀπὸ τὸν κάμπο·
 μὰ τώρα τὸ ἀμίλητο σὰν ἀρρωστήση βρέφος,
 ποιὸς θελᾶ τρέξη γρήγορα τὸ γιαιτρικὸ νὰ φέρη;
 Δυὸ σύντροφοι ποῦ τὴ σπηλιὰ τριγύρω θὰ φυλάνε,
 δὲν φτάνουν, γιατί ἀφύλαγο δὲν πρέπει ν' ἀπομένη
 τὸ σπήλιό μας. — « Λέεις καλὰ, ὁ καπετάν Μανέτας,
 'ποχρίθη καὶ τὸ μέτωπο μὲ τὴ ζερβιά παλάμη
 τρίβει καὶ συλλογίζεται. « Καὶ τῶντι, βρέ Τζοβάννη,
 'ς τὸ τέλος λέει « μείνε σὺ σ' ἔχω παρμένο σκλάβο
 ἀπὸ μικρὸ, τὸ πειρὸ πιστὸ σ' εὐρήκα ὑπηρέτη
 ὅ,τι σοῦ 'πὼ κάνεις φτερά καὶ πᾶς νὰ μοῦ πὸ κάμη.
 Κύτταξε 'στὴν ἀφέντρα σου πιστὸς τὸ ἴδιο νᾶσαι·
 ὀρθὸς νὰ στέκης πάντα σου, μὲ χέρια σταυρωμένα·
 ἔτο' εἶπε κ' ἓνας ἄσχημος ἐπρόβαλε Μαλτέζος,
 ἐσταύρωσε τὰ χέρια του μπροστὰ εἰς τὴν κερά του
 κ' ἔτο' εἶπε « σὺ μοῦ γλύτωσες, ἀφέντη, τὴ ζωὴ μου,
 ποῦ θέλαν νὰ μὲ κόψουνε, σὰν τὸ κιμᾶ νὰ γείνω,
 καὶ τώρα τόσο ἀλαφρὸ θέλημα δὲ θὰ κάμω; —
 « Κύττα μωρὲ τὰ μάτια σου νᾶνοιξής.» — « Μὴ σὲ μέλη
 ἀφέντη, σύρε πῆγαινε καλὴν νὰ κάμης πρέζα! »
 Ἐτο' εἶπανε, τὸν χάδεψε λιγόνκι ὁ καπετάνιος,
 κ' αὐτὸς φουσκώνει τὸν γελοῦν οἱ ἄλλοι οἱ κουρσάροι·
 κ' ἔτο' ἓνας γέρος ἀπ' αὐτοὺς μὲ χωρατὰ τοῦ λέει·
 « Τὴν ἔκαμες, Τζοβάννη μου! ποῦθελε νὰ σὲ πιάσῃ
 ἡ θάλασσα 'ς τὴ Μπαρμπαριὰ 'κει κάτω ποῦ θὰ πᾶμε·
 τώρα θὰ τρίβης τὴν κοιλιὰ ἀνάσκελα 'ς τὸν ἥλιο,
 σὰν παρατρώης χοιρινὸ καὶ πίνης τῆς σαμπάνιαις.»
 Ἐτο' ὁ Μανέτας πρόσταξε τὸν παιρὸ πιστό του δούλο,
 κατὰ πῶς ἔλεγεν αὐτὴν ὁ ἄμοιρος τὴν ὥρα·
 φιλεῖ ἀκόμη μιὰ φορὰ τὸ ὠμορφο παιδί του
 κ' ὀχτροὺς πηγαίνει νὰ ζητᾶ 'ς τὸ πέλαγος π' ἀφρίζει.
 Εἰς τὸν ἀέρα τὰ σκοινιά σφυρίζουνε, φουσκώνει
 εἰς τὸ κατάρτι τὸ πανὶ περήφανο, καὶ τρέχει
 σὰν τὰ δελφίνια γλήγορα ἡ τράττα τῶν κουρσάρων.
 Χαράκι καὶ ἡ θάλασσα μικρὰ, μικρὰ καὶ θγάνει
 κάπου κ' ἀφροῦς, μὰ δύναμι δὲν ἔχει νὰ σαλέψη
 καράβι ποῦ κατάπρυμα τὸ ἔσπρωχν' ὁ ἀέρας.
 Εἰς τὸ τιμόνη ὀλόχαρος ὁ καπετάνιος εἶνε
 καὶ κάπου κάπου μιὰ ματιὰ καὶ 'ς τὴ σπηλιὰ του ρίχνει
 'κει ποῦ μαντήλι κεντητὸ μὲ τὸν ἀέρα παίζει.
 'Σ τὸ ὕστερο δὲν φαίνονταν διόλου τὸ μαντήλι,
 κ' ὁ ναύτης ποῦ 'στὴ θάλασσα ἦτανε μαθημένος,
 σὰν τὴ σπηλιὰ δὲν ἔβλεπε, τοῦ φάνηκε πῶς ἦταν
 φάρι ποῦ παίζει καὶ πηδᾶ σὲ ἥσυχο λιμάνι·
 καὶ « γειὰ σου Βιττωρίτσα μου! » φωνάζει 'ς τὸ καράβι
 γιατί ἔτσι τῶλεγε κ' αὐτὸ τιμῶντας τὴν καλὴ του·
 « κύτταξε ἀσπροπρόσωπους σήμερα νὰ μᾶς βγάλῃς.
 πρέζα νὰ κάμωμε καλὴ, πολλοὺς νὰ φᾶμε Τούρκους.»

Έτσι μ' ἐλπίδα καὶ χαρὰ ἐπλέγαν οἱ κουρσάροι
 σὰν πίσω μπήκε ἔς τὴ σπηλιὰ μὲ πρόσωπο θλιμμένο
 ἢ Βιττωρίτσα σφούγγισε τὰ δακρυσμένα μάτια
 κι' ἀρχίνισε μὲ τῷ μορφο παιδάκι τῆς νὰ παίξει.
 Ἐκεῖνο τὸ κακόμοιρο δὲ νόγαγε καθόλου
 τί θλιψί τῆς μαννούλας του ἐβάρενε τὰ στήθη,
 μὸν' ἐγελεῦσε, σὰν Θεοῦ πειρηγορία νᾶταν
 ἔς τὴν ἀμοιρῆ ποῦ μακρῆ ἀκλείστηκε ἀπὸ τὸν κόσμον
 κι' αὐτὸ τὸ γέλοιο τοῦ παιδιοῦ μέσ' σ' τὴ καρδιά τῆς μάννας
 τῆς νεϊότης πάλι τὴ χαρὰ ἔς τὴ Βιττωρίτσα φέρνει
 τὰ μάτια τῆς ἐκλέγανε, θαρροῦσες, σὲ ἀχτίνες
 μὲ τὰ γλυκιὰ μαυράδια τους, κ' ἐρρεδοκοκκινίσαν
 τὰ μάγουλα σὰν λούλουδα, σὰν Ἀπριλιοῦ τὸ ρόδο
 ποῦ ῥθη ὄροισι ἄπ' τὸν οὐρανὸ, τὰ φύλλα του βαντίση.

Έτσι σὰν πρῶτα ἔλαμψε ἡ ὠμορφιὰ τῆς κόρης,
 σὰν ἔξαφνα ἔς τὴ θάλασσα βλέπουν καπνὸ οἱ ναύταις,
 ποῦ νὰ φυλάγουν τὴ σπηλιὰ ἀφῆκε ὁ καπετάνιος
 βγάνουν φωνὴ τρομακτικὴ, μὰ ποιὸς νὰ τοὺς ἀκούση;
 οἱ ἄλλοι σύντροφοι μακρὰ ἔς τὸ πέλαγ' ἀρμενίζαν.
 Δὲν ἦταν ἓνας μῆτε δύο, μεγάλη τράττα ἦταν
 ἀπ' τὴ Φραγκιά ποῦ ἤρχουνταν τὸ θάνατο νὰ φέρη.
 Τοῦ κάκου πολεμήσανε σὰν ἄξια παλληκάρια
 οἱ φύλακες, ἐπέσανε ἔς τὸ τέλος σκοτωμένοι.
 Τότες οἱ Φράγκοι τὰ πανὰ κατέβασαν τῆς τράττας
 κι' ἀρχίσανε μὲ δύναμιν νὰ λάμνουνε μεγάλη,
 ποῦ τῶν κουπιῶν εἰς τὴ στερεὰ ἀκούγονταν ὁ χτύπος,
 καὶ σὰν σαῖτὰ ἔσχιζε τὸ κύμα τὸ καράβι.
 Σὲ λίγο στήνουν τὰ κουπιὰ ὄρθα ποῦ σὰν διαμάντια
 σταλαματιαῖς σταλαματιαῖς νερὸ σκορποῦνε κάτω,
 καὶ τὰ καμάκια πιάνουνε μὴν τύχη καὶ καθίση
 εἰς τὰ ῥηγά κεῖ ποῦτανε ὠμορφο λιμενάκι
 ὕστερ' ἀράξαν, τεχνικὰ δένουνε παλαμάρι
 ἀφίνουν ἓνα φύλακα τὴν τράττα νὰ φυλάγη
 καὶ ἔς τὴ σπηλιὰ πηγαίνουνε ναῦροῦν τὴ Βιττωρίτσα.

Ἐκεῖνη ἀπ' τὸν τρόπο τῆς σὰν τὴν ἀποθαμμένη
 εἰς τὴν σπηλιὰ βρισκότανε μαζί μὲ τὸ Τζοβάννη.
 Ὁ μαῦρος τὴν ἐμύριζε βροδόσταμο, τῆς βίχνει
 κρῦο νερὸ ἔς τὸ πρόσωπο ποῦταν κιτρινωμένο,
 σὰν κάποιος ἀπὸ τὸ αὐτὶ τὸν πιάνει καὶ τοῦ λέει·
 «Βρὲ χάχα! βρὲ πάλιόγερὲ! σὴν' ἀπ' αὐτοῦ γιατί ἦρθε
 ἡ ὥρα ποῦ ἔς τὰ σπλάχνα σου θὰ ἔμβη τὸ μαχαῖρι.»
 Ὡσὰν τὸ φυλλοκάλαμο τρέμ' ὁ φτωχὸς Τζοβάννης,
 μὰ μίλαγε τὴ γλῶσσά τους, γυρίζει καὶ τοὺς λέει·
 «Μὴ μὲ σκοτώσετε, γιατί Γραικὸς ἐγὼ δὲν εἶμαι,
 ἐγ' ὦμ' ἀπὸ τὸν τόπο σας, μ' ἔχουν πιασμένο σκλάβο.»
 Σὰν εἶπε πῶς τὸν εἶχανε οἱ κλέφταις σκλαβωμένο,
 τὸν λυπηθήκαν, ζῶντανὸ τὸν ἀφήκαν νὰ μείνη,
 μάλιστα τὸν χαϊδεύουνε, τοῦ δείχνουν μπιστοσύνη

Σὲ λίγο ἓνας δυνατὰ σφυρίζει μὲ τὸ στόμα,
 (σημεῖα πῶς δὲν ἦτανε αὐτοῦ κουρσάρου ἄλλος),
 καὶ μονομιᾶς εἰς τὴ σπηλιὰ ὠμορφος μπαίνει γέρος.
 Ἦταν ντυμένος πλούσια, μὰ τᾶσπρα του τὰ γένεια,
 τὸ χρῶμά του τὸ κίτρινο, τὰ βαθουλάτου μάτια
 ἐδεῖχναν πῶς εἰς τὴν καρδιὰ μεγάλην εἶχε λύπην.
 Σὰν τὸ ξερὸ ἐστάθηκε, καθὼς τὴν κόρην εἶδε·
 μὰ δὲν ἐπέραςε πολὺ κι' ἀρχίνισαν σὰ βρύσι
 νὰ τρέχουνε τὰ μάτια του τὰ δάκρυά του πέφτουν
 ζεστὰ πάνω ἔς τὸ πρόσωπο τῆς λιγοθυμισμένης.
 Μὲ ἀναστεναγμὸ βαρὺ ξυπνάει τότε ἡ κόρη·
 ποῦ εἶνε, ποῦθε θρίσκειται, δὲ ξέρει τὸ παιδί τῆς
 ἀναζητᾷ κοιμώντανε τὸ ἀμοιρο ἐκεῖνο,
 Σήκωσε μιὰ τὰ μάτια τῆς, κ' ἐκύτταξε τὸ γέρο·
 πάγωσε, ἀνατρίχιασε· «τί θέλεις, τί γυρεύεις;
 ποιὸς εἶσαι σύ;» τὸν ἐρωτᾷ, «ποῦ ἦρθες νὰ σκοτώσης
 μιὰ νέα ποῦ ὁ ἀντρας τῆς ἔς τὴν ξενιτειὰν ἐπῆγε;»—
 «Ἄχ! σήκωσε τὰ μάτια σου, ἄχ! γύρισε καὶ δέμε·
 ἐγὼμαί ὁ πατέρας σου, δύο χρόνια πᾶνε τώρα
 ὅπου πασχίζω τὴ σπηλιὰ νὰ ξετροπώσω τούτη.
 καὶ τὰ μισὰ ἐξώδιασα ἀπ' ὅσα ἔχω πλούτη·
 Βαρκούλαις χίλιας ἔβαλα νὰ τρέχουν νὰ κυτᾶνε
 πότε γιὰ κούρους θρίσκειται ἡ τράττα τοῦ Μανέτα,
 ὥστε π' αὐτοὺς ἐπρόδωσε ψαρᾶς Ναπολιτάνος.
 Τώρα σ' εὑρῆκα! τί χαρὰ ἔχω τὴν ὥρα τούτη!
 ποῦ στεῖρεψαν τὰ μάτια μου, δάκρυα πειὰ δὲν εἶχα.
 κ' ἡ ἀμοιρῆ μητέρα σου ἐμπῆκε μέσ' ἔς τὸν τάφο
 ἀπὸ τὴν λύπη τὴν πολλή!... τί στέκεις καὶ μὲ βλέπεις;
 τί πέτρωσες; τί πάγωσες; ἔστην ἀγκαλιά μου μέσα,
 παιδάκι μου, πάλι νάμπῃς, παρηγοριὰ νὰ σ' ἔχω
 ἔστα γηρατειά· τὰ πλούτη μου ὅλα δικὰ σου εἶνε.
 Ἔλα! πῶς κάνεις μοναχὴ; πῶς εἰμπορεῖς νὰ βλέπης
 ἔστο πλάισου τέτοιον χοντρό τέτοι' ἀγριοκουρσάρο;
 Τὸ μοσχαναθρεμμένο μου μ' ἓνα θηρίο νᾶνε!»
 Ἔτσ' εἶπ' ὁ γέρος· φοβερὸ ἡ κόρη καρδιοχτύπι
 ἐνόησε ἔστα στήθη τῆς, ἔμεινε ξεραμμένη·
 ἀργὰ ῥχισε μὲ δάκρυα, μὲ στεναγμοὺς νὰ λήη
 «Πατέρα μου, τὴ λύπη σου γνωρίζω, τὴ χαρὰ σου,
 γιατί εἶμ' ἡ ἀμοιρῆ κ' ἐγὼ, καθὼς τὸ βλέπεις, μάννα·
 Χύσε τὸν πόνο τῆς ψυχῆς, ἔλα κι' ἀγκάλιασε με
 καὶ λυῶσε μέσ' ἔστα δάκρυα ὅπου κ' ἐγὼ θὰ χύσω.»
 Σὰν εἶπε τοῦτα, ξύπνησε τὸ πρόσχαρο παιδάκι,
 κ' ἐχαμογέλασε γλυκὰ, σὰν νᾶλεγε τῆς μάννας
 νὰ τὸ σηκώση ἔστασπρα τῆς νὰ τὸ χορέψη χέρια.
 Τὸ σήκωσε, τὸ φίλησε χίλιας φοραὶς καὶ τρέχουν
 τῆς ἀμοιρῆς μαννούλας τοῦ τὰ δάκρυα σὰ βρύσι.
 Μεσ' ἔστην καρδιὰ τὴν ἔσφαξε ὁ λόγος ποῦ τῆς εἶπε
 πάλι νὰ πάη ἔστο σπῆτι τοῦ νάμπῃ ἔς τὴν ἀγκαλιά του·
 «Τί λές, τί λές, πατέρα μου;» γυρίζει καὶ τοῦ λέει·
 «καὶ τί θὰ κάμω τὸ παιδί ὅταν θάρθῶ μαζί σου;
 ποῦ σεῖς θὰ μοῦ τὸ θρίζετε, θὰ μοῦ τὸ τυραγνᾶτε!»
 «Καὶ ποιὸς σοῦ εἶπε, κόρη μου, μαζί σου νὰ τὸ πάρης;

δὲν τοῦ τάφινεις νὰ χτυπᾷ μὲ τοῦτο τὸ κεφάλι;
 τώρα μπαστάρδους ἔστῃ γενιά τῶν Φούρκιδων θὰ τρέφω,
 γιὰ νὰ μὲ περιπαιζοῦν οἱ Φράγκοι σύντροφοί μου!
 Σήκω νὰ πάμε· ἄφες το! νὰ! πάρε το, Ἰζοβάννη,
 καὶ δός του το σὰ θελάρθῃ ἀπ' τῆς κλεψιαῖς ποῦ κάνει.»
 Ἄγριψε ἔστ' ἄλογι' αὐτὰ ἡ κόρη κ' ἔτσι λέει.
 «Ἀχ τί καλὰ ἡ ἄμοιρη ποῦ τῶχ'ω πειρασμένο·
 θελὰ τὸ λένε μπάσταρδο οἱ εὐγενεῖς οἱ Φράγκοι.
 Καὶ λέεις τῆς γυναϊκίς τους ἐγὼ δὲν τῆς γνωρίζω;
 ποῦ ὄλο χάσκουν καὶ γελοῦν, λίγη ντροπὴ δὲν ἔχουν
 Μὰ μένα τὸ στεφάνι μου, πατέρα μου, δὲν ἔχει
 κανένα ξένο μόλεσμα, ἀγνό'νε σὰν τὸ ρόδο,
 π' ἀνοίγει πρῶτο εἰς τῆς ροδιάς τὰ τρυφερὰ κλονάρια.
 «Πῶ πῶ! εἰς στεφανώθηκε, γυναϊκά του σὲ λέει;—
 «Καὶ μ' ἔχει σὰ βασιλικό, σὰ βιόλα μὲ κυττάζει·
 «τί θέλεις Βιττωρίτσα μου; νὰ τρέξω νὰ στο φέρω.»
 Ἔτσι ἐκεῖ δὲν ἀγαποῦν εἰς τὴν πολιτεία μέσα,
 ποῦ εὐκολὰ τάντρογυνα γιὰ τίποτα χωρίζουν.
 Ἀχ! νὰ τὸν δῆς πατέρα μου, εἰς τὰ παλληκάρια μέσα,
 σὰν κἀνή νεῦμα καὶ πετοῦν ἀρματωμένα γύρω,
 τῆς θάλασσας θὰ πῆς καὶ σὺ πῶς εἶνε βασιλέας,
 καὶ τὸν ἀκοῦν τὰ κύματα σὰν πιάνη τὸ τιμόνι.»—
 Ἔτσ' ἔλεγε σὰν μόνος του μιλάει ὁ πατέρας.
 «Τόσο πολὺ τὸν ἀγαπᾷ τ' ἄμοιρο τὸ παιδί μου!
 τί τοῦπαν καὶ τὸ ζούρλαναν· μοῦ τῶχουν μαγεμμένο·
 θελᾶνε μάγισσαις ἐδῶ πολλαῖς εἰς αὐτὸ τὸ δάτος.»—
 «Μάγισσαις εἶνε ἡ καρδιά τοῦ καπετάν Μανέτα»
 (ἀπηλογιέτε ἡ κόρη τοῦ ποῦχε μεγάλη ἀγάπη)
 ἡ ζαχαρένια γλώσσα του, τὸ γελαστό του χεῖλι.
 Ἀχ! ἄφες με, πατέρα μου· πόνος παιδιοῦ τί εἶνε
 ἐτοῦτο τὸ ταξειίδι σου καλὰ τὸ φανερώνει.
 Ἀπ' τὸ παδί τῆς μακρὰ πειὰ μάννα θε νὰ πάη,
 ἐλπίδα νὰ μὴν ἔχη πειὰ νὰ τὸ ἰδῇ εἰς τὸν κόσμο;
 Δὲν εἶδες πῶς ἡ ἀχαρὴ μητέρα μου νὰ ζήσῃ
 δὲν μπόρεσε, μία φορὰ μὲ πῆρε γιὰ χαμένη.—
 «Ἐτοῦτο τὸ παιδί ἐγὼ ξέρω τί θὰ τὸ κάμω»
 εἶπ' ἕνας Φράγκος μ' ἄγρια μεγάλα τὰ μουστάκια.
 «Σὰν εἶν' καὶ τὸν πατέρα σου θ' ἀπαρνηθῆς γιὰ τοῦτο,
 θὰ βγάλω τὸ μαχαῖρι μου, σὲ δύο θὰ τὸ κόψω.»—
 Γύρισε, μιά ἄγρια ματιὰ τοῦ ἔρριξε ἡ κόρη
 κ' ὕστερα λέει· «θὰ σφαγῇ καὶ ἡ μάννα του τὸ ἴδιο,
 μία φορὰ νεκρὸ σὰ δῆ τὸ τέκνο τῆς μπροστά τῆς.
 Τὸ ζῶο ποῦ μὲ λογικό δὲν εἶνε προικισμένο
 χυμᾷ νὰ φάη τὸν ἐχτρό ποῦ βλάπτει τὸ μικρὸ του,
 καὶ λέει ἐγὼ δὲν ἔμπορῶ τίποτε νὰ τοῦ κάμω;»
 Ἔτσ' εἶπε κ' ὁ πατέρας τῆς μιλάει θυμωμένα·
 «Τελείωσαν τὰ λόγι' αὐτὰ, προφάσεις πειὰ δὲν θέλω·
 μαζί μὲ τὸν πατέρα τῆς ἡ κόρη θελὰ πάγη·
 ἐτοῦτο ὁ νόμος τοῦ θεοῦ ὁ ἅγιος τὸ λέει.
 Ὅχι! νὰ τοῦ τάρπασουνε οἱ κλέφταις καὶ μὲ μάγισα
 νὰ τὸ τρελλάνουν, κ' ὕστερα εἰς αὐτοὺς νὰ τὸ ἀφήσῃ,
 μ' ἐλπίδα πῶς κληρονομιά θὰ πάρουνε μεγάλη.»—

«Ὅχι ποτέ, πατέρα μου, δὲν ἀκουσα νὰ λήθῃ
 πῶς μ' ἔχει γιὰ κληρονομιά, μ' ἐλπίδα νὰ πλουτήσῃ,
 γιὰτί αὐτὸς μὲ ρησαυροὺς τῆ τράττα του γεμίζει
 ὅποτε πάει μὲ καλὸν ἀέρα καὶ κουρσέψη.»
 «Ἐνας παππᾶς ζητᾷ νὰ μπῆ» εἶρθε καὶ εἶπε τώρα
 ἕνας κοντός, ποῦ φύλακας ἀπόξω ἔταν βαλμένος.
 «Ἄς ἔρθῃ κι' ὁ παππᾶς ἐδῶ νὰ δοῦμε ποῦ τὸ βρήκε
 γραμμένο δίκαιο αὐτὸ νὰ ροινοῦνται τοὺς γονεῖς τους.»—
 Μπήκε ὁ παππᾶς ποῦ μπιστικός ἦτανε ἔστο Μανέτα
 καὶ τὸν ῥωτάει· «λέγε μου, παππᾶ μου· τὸ γνωρίζω,
 τὴν ἰδία ἔχομε κι' οἱ δύο θρησκεία, θεὸν ἕνα·
 μὲ τὸν πατέρα τὸ παιδί δὲν πρέπει νὰ πηγαίνει;»
 «Εἶν' ὁ πατέρας μου αὐτός,» τοῦ λέγ' ἡ Βιττωρίτσα.
 Βαθειὰ ναστέναξ' ὁ παππᾶς σὰν τέτοι' ἀκούη λόγο·
 μὰ σὰν ποῦ ἦταν ἔξυπνος κ' ἐγνώριζε τὸν κόσμον,
 μὲ τρόπ' ἀρχίζει ταπεινὸ καὶ φρόνιμο νὰ λήθῃ
 «Μία φορὰ μὲ τὰ παιδιὰ καθίζαν οἱ γονεῖοι·
 τώρα τὸ εὐαγγέλιο νὰ φίνης τὸν πατέρα
 προστάζει, μὲ τὸ σύντροφο νὰ μένης τῆς ζωῆς σου·
 ὅσους ζευγάρω σ' ὁ θεὸς ἀνθρώποι δὲ χωρίζουν.»—
 Ἐδάγκασε τὰ χεῖλη του ὁ Φούρκης νὰ τὰκούση,
 γιὰτί ποτὲς ἀνδρόγυνο ἔστους Φράγκους δὲ χωρίζει.
 Καὶ πάλι ἀρχίζει ὁ παππᾶς· «ἀφέντη μου, μὴ λέγεις
 πῶς εἶνε ψέμμα; μόνος μου τοὺς ἔχω στεφανώση,
 καὶ νὰ τα κεῖ τὰ στέφανα κοντὰ εἰς τῆς εἰκόνες.—
 »Τίποτα! δὲν τὰκοῦμ' αὐτὰ, ὁ Φράγκος λέγει πάλι
 ὁ ἄγριος· «μὲ τὸ στανὶδ μαζί θελάρθ' ἡ κόρη.»
 Στὰ ποδία τοῦ πατέ' α τῆς ἔπεσ' ἡ νέα τότε,
 μὲ τρόπο τὸν παρακαλεῖ, μὲ δάκρυα τοῦ λέει·
 «Ἀχ! ἄφες με, πατέρα μου· ἔτσ' ἦταν τὸ γραφτό μου
 μήπως ἐγὼ τὸ ἤθελα νὰ ἔρθῃ νὰ μ' ἀρπάσῃ;
 μὰ μιὰ φορὰ κ' ἐγείνηκε, χωρὶς αὐτὸν νὰ ζήτω
 δὲν εἰμπορῶ· σταλαμμάτιας σταλαμμάτιας τὸ αἶμα
 θὰ στάξῃ τῆς καρδούλας μου σὰν τὸν κατηγοράτε.»
 Ἐθύμωτε τὴν ὦρ' αὐτῇ ὁ Φούρκης κ' ἔτσι λέει·
 «Πομωραμμένο θηλικό, θὰ πᾶς μὲ τὸν πατέρα;»
 «Ὅχι, πατέρα μ' ἀκριβέ, τὸ θέλω τὸ παιδί μου.»
 «Πάρτε τὴν, ναῦταις, μονομιάς καὶ δέστε τῆς τὰ χέρια»
 Ζουρλάθηκε σὰν ἀκουσε αὐτὰ ἡ Βιττωρίτσα,
 καὶ τρέχει τὸ κεφάλι τῆς ἔστους βράχους νὰ τὸ σπάσῃ·
 κι' ἀληθινὰ θὰ τῶκανε, ἂν ὁ παππᾶς δὲν εἶχε
 τὸ νοῦ του, δὲν τὴν ἄρπαζε καὶ μὲ τὰ δύο του χέρια.
 Τοῦ χάκου τώρα ὁ παππᾶς μὲ λόγια νὰ πρᾶυνη
 ζητεῖ τὸν ἄγριο θυμὸ τοῦ Φράγκου τοῦ πατέρα·
 Ἄρχισ' ἐκεῖνος φοβεραῖς κυτάραις νὰ τῆς λήθῃ·
 «Σὰν εἶνε κ' ἔτσι ἐγεινὲς παρήκη, δὲ θέλω,
 παιδί μου νὰ σὲ ξέρω πειὰ ἡ θάλασσα νὰ νοίξῃ
 τὸ κύμα νὰ σὲ καταπιῇ, φωτιά κακὴ νὰ κάψῃ
 τὸ θηλικό ποῦ ἄφησε πατέρα μ' ἄσπρα γένεια
 καὶ μὲ κορμὶ ἀδύνατο νὰ δέρνετ' ἀπ' τὸν πόνο.
 Ἀχ! τί καλὰ ποῦ ἔκαμε ἡ ἀχαρήσου μάννα
 κ' ἐσκέπασε τὰ μάτια τῆς εἰς τὴν πλάκα τοῦ μνημάτου»

Μακάρι νάμουνε κ' ἐγὼ κρυμμένος μεσ' ἐστὸν τάφο, παρὰ τὸ μόνο τέκνο μου νὰ μοῦ τάρπασουν κλέφταις καὶ νὰ μὲ λένε πεθερό... ποιανοῦ; ἐνὸς κουρσάρου!»
 Ἔτσι εἶπ' κ' ἔβγαλεν ἀφροῦς ἀπὸ τὸ στόμα, πέφτει χάμω ἐστὴ γῆς καὶ σούρφανο θαρρεῖς πῶς εἶν' ἡ ὄψι.
 Τοῦ κάκου θέλει ὁ παππᾶς νὰ τονε μαλακώση.
 χίλια μὲ τρόπο ταπεινὸ τοῦ λέει παρακάλια·
 «Ἀχ! μὴν τὰ λές τὰ λόγια αὐτά, μὴν ἔτσι καταριέσαι γιατί ἡ κατάρα τοῦ γονειοῦ ποτὲ δὲν πέφτει κάτω· θελὰ τὴν δῆς ἐστὴ θάλασσα καὶ ἐστὴ φωτιὰ τοῦ εἶπες καὶ σένα ἡ καρδουλα σου θεὸ νὰ πονέση πρώτου.»
 Ὁ Φράγκος λόγο εἰς αὐτὰ δὲν εἶπεν ὁ πατέρας, μόνο σηκώθ' ἀπ' τὴ σπηλιὰ γρήγορα νάβγη ὄξω, κ' ἔπεσε πάλι μονομιᾶς χάμω ἐστὴ γῆς ὁ μαῦρος·
 Ἐδῶ σὰν τὸν ἐχτύπησε τῆς θάλασσας τᾶερί κι' ἀνάσανε, συνέφερε πάλι ἐστὰ λογικά του· στέκει καὶ συλλογίζεται, δὲ ξερεῖ τί νὰ κάμῃ· δὲν εἰμπορεῖ μὲ τὸ στανιὸ, τὸ βλέπει, νὰ τὴν πάρῃ, γιατί σκοτώνουνταν εὐθύς, τῶχε ἀποφασισμένο· πάλι νὰ φύγῃ μ' εὐκαιρα τὰ χέρια δὲν τὸ θέλει.
 «Πέτε μου, φίλοι μου, καὶ σεῖς, πέτε μου, σύντροφοί μου, πῶς ἄμοιρος τὴν ὥρ' αὐτὴ πατέρας θελὰ κάμῃ.»
 Τότ' ἕνας γέρος φρόνιμος (ἀνάθεμα τὰ λόγια ὁποῦ ξεστόμισε στιγμὴ τέτοια δυστυχισμένη!), τέτ' ἕνας γέρος φρόνιμος γυρίζει καὶ τοῦ λέει
 «Πρέπει ναύροῦμε, ἄρχοντα, τρόπο νὰ τὴν ἀφήσῃ μονάχος, νὰ μὴ θέλῃ πειρὰ νὰ τὴν ἰδῇ ὁ κλέφτης.»
 «Καὶ γίνεται; δὲν ἄκουσε, πόσο τὴν ἀγαπάει; ἐγὼ τὸν ξέρω τὸ σφυμὸ ἐτούτων τῶν Ῥωμιῶν»
 ξανᾶπ' ὁ γέρος «μιά φορὰ φύλλοι ἐσταυτιὰ τους μποῦνε, ὅσα κι' ἂν θέλῃς λέγε τους, ὀπίσω δὲ γυρίζουν.
 «Τί θέλεις νὰ εἰπῆς μ' αὐτό;» — «Λέγω πῶς ἂν τοῦ βάλλω ἐσταυτὶ πῶς ἡ γυναῖκα του ἐσάλλονε ῥίχνει μάτι»....
 «Πω πῶ! τί λές; τὴ σκότωσε φοβοῦμ' αὐτὴ τὴν ὥρα,»
 «Ὁχι, γιατί τὴν ἀγαπᾷ· ἐκεῖ ἐστὴ γειτονιά μου ποῦ κάθουμαι, εἰς τὰ Χανιά, εἰδὰ νὰ στρατιώτῃ ποῦ σκότωσε νὰ φίλοτου, μὰ βλάψιμο εἰδίου δὲν ἔκαμε σ' τὴν ἀτιμῃ, τὴν ἐδιώξε μονάχα·
 Ἔτσι θὰ γίνῃ· τώρα πειρὰ δὲν εἶνε ἄλλος τρόπος.»
 «Μωρὲ Τζοβάννη! σὺ τί λές;» εἶπ' ὁ πατέρας τώρα
 «Τί νὰ σᾶς πῶ; φοβοῦμ' αὐτὸ τὸ γιᾶτρικὸ μὴ φέρῃ τὸ θάνατο.» — «Καλὰ καλὰ» σὺ τέτοια δὲν εἰξέρεις»
 εἶπεν ὁ γέρος ποῦλεγε τὸν κόσμον πῶς γνωρίζει·
 «μόν' ἄκουσε· τὴν πίστι σου τὴν ἔχεις ἀλλαγμένη;
 «Ποιὸς τῶπ' αὐτό; καθολικὸς εἶμαι καθὼς καὶ πρώτα·
 εἶπ' ὁ Τζοβάννης· «ἄκουσε λοιπὸν, καλὸ παιδί μου,»
 ὁ γέροντας ξανάρχισε· «θὰ κάμῃς γιὰ τὴν πίστι θὰ γράψῃς ὅ,τι κι' ἂν σοῦ πῶ; γιατί εἶπες τοῦ Μανέτα πῶς τὸ χατῆρι δὲ χαλᾶς. Ἄς εἶνε γιὰ νὰ γράψω τὸ κάνω μὰ γιὰ βλάψιμο νὰ κάνω τοῦ κορμιούτου....»
 «Βλάψιμο! ποιὸς σοῦ εἶπ' αὐτά; νά! θέλω νὰ τοῦ γράψῃς πῶς εἶνε τοῦτα ψέμματα, πῶς ἤρθαμ' ἐδῶ πέρα,

σκοτώσαμε τοὺς φύλακες ποῦ τὴ σπηλιὰ φυλάγαν, καὶ μπήκαμε νὰ πάρωμε μαζί τὴ Βιττωρίτσα θελὰ εἰπῆς πῶς ὁ παππᾶς αὐτὸς τάχει βγαλμένα γιατί δὲ ξέρεις τί μαζί φθειάνουν μὲ τὴ γυναῖκα· κρίμας ποῦ τόσο φαίνονταν σεμνὸς μὲ φρονιμάδα!»
 «Πω πῶ! γιὰ τὴν καλή μ' κερά ἐγὼ νὰ γράψω τέτοια!»
 «Θὰ γράψῃς ὄχι, γίνεται μ' ἀλλόθρησκο νὰ μένη τέτοιο κορίτσι διαλεκτὸ ποῦ μέσ' ἐς τὴ Βενετία, ξέρω καλὰ, τὴ θέλουνε εἰκοσι πρῶτοι νέοι; —
 «Ναί, θὰ τὸ κάμῃς, τὴν εὐχὴ νάχῃς τοῦ Σάν Μάρκου,» εἶπ' ὁ πατέρας· «ὕστερα μάλαμμα θὰ σοῦ δώσω ποῦ δὲν πιστεύεις,» πὸ καρδιάς, ἐστέναξ' ὁ Τζοβάννης, γιατί ἀγάπαγε πολὺ τὸν Καπετὰν Μανέτα· ὦρα πολλὴ τὸ σκέφτηκε, πάλι τὸ ξανασκέφθη καὶ ὕστερα «δὲ γίνεται,» τοὺς λέει «γιατ' ἐκεῖνος μούχε γλυτώσῃ τὴ ζωὴ· ἀλλόθρησκος ἄς εἶναι, εἶνε καλὸς, καὶ πῶς μπορῶ τέτοι' ἀπιστιὰ νὰ κάμω; —
 Ναί μὰ, Τζοβάννη, βλέπ' ἐδῶ (τοῦ εἰδειξεν ὁ γέρος ἕνα μαχαῖρι) ἐς τὸ γιᾶλὸ τὰ ψάρια θὰ σὲ φάνε καὶ ξέρεις σένα γιὰ παιδί δὲ σὲ γνωρίζ' ὁ Φούρκης... ὅπου κι' ἂν πᾶς ἐστὰ χέρια μας μιὰ μέρα θελὰ πέσης.»
 Σὰν εἶπαν τὸν σκοτώνανε, εἰς τὸ γιᾶλὸ τὸν ῥίχναν, τοὺς λέει «ὅτι θέλετε θὰ κάμω, μόνο πρέπει νὰ κάμω πρῶτα τὸ ζουρλό, νὰ μὴ ματαγυρίσω εἰς τὴ σπηλιὰ μὲ τὴν κερά.» «Ναί, ναί, καλὰ τὸ λέεις, ἔτσι νὰ κάμῃς, πῶς ζουρλὸς ἐγείνηκες καμώσου φόβια κουρέλια ἄφινε ἄγρια τὰ μαλλιά σου, κ' ἐμεῖς τὸ γράμμα κάνομε ποῦ πρέπει νὰ τοῦ στείλῃς· σ' τάφινόμεν, κ' ὅταν ἰδῆς νάρθῃ καμμία βάρκα τὸ δίνεις, εἰς τὰ χέρια τοῦ λέεις νὰ τοῦ τὸ δώσουν.»

Ἔτσι μιὰ τέτοια βάλανε μαῦρη βουλή ἐς τὸ νοῦ τους, ὁποῦχε θάνατο κακὸ ἐς τὰντρόγυνο νὰ φέρῃ.
 Ποιὸς εἶν' ὁ ναύτης, ὁ καλὸς ἐκεῖνος στρατιώτης, ὁποῦ γιὰ πρῶτο καύχημα δὲν ἔχει τὴν τιμὴ του; καὶ ποιὸς μπορεῖ ἀπείρακτη πολὺν καιρὸ νὰ φῆσῃ ἐκεῖνη ποῦ τὸν ἔκαμε χωρὶς τιμὴ νὰ ἦνε;
 Μὰ ἔτσι τῶχε ὁ Σατανᾶς φερμένο νὰ θαρρέψουν πῶς θᾶταν κείνο γιᾶτρικὸ τοῦ πόνου τοῦ πατέρα· γιομάτος φθόνου δὲν μπορεῖ ὁμόνοια νὰ βλέπῃ κ' ἀγάπη ποῦ ξεχωριστὴ ἐς τὰντρόγυνο ταν τοῦτο.

Ὡς τόσο τρέχει βιχστικὰ ἡ τράττα τῶν κουρσάρων ὑποῦχει πρῶτο τὸν καιρὸ· πηδοῦνε τὰ δελφίνια τριγύρω, καὶ τὰ κύματα τῆς κορυφαῖς ἀνοίγουν τὴν πισσωμένη νὰ δεχθοῦν καρένα ποῦ στενάζει Γελοῦνε γύρω τὰ δειντρά εἰς τῆς ἀκρογιαλίτσαις ποῦ παίζουνε τὰ κύματα γλυκὰ πὰν ἔστα κοχλάδια καὶ πέρα σὰν τὰ σύννεφα, ποῦ τρέχουνε μονάχα, φαίνονται κάπου τὰ νησιὰ ποῦ μακρὰ ξεβγαίνουν. Δὲ δρόνει ὁ ναύτης τὸ κουπὶ μὲ δύναμι νὰ λάμνη μόν' τᾶεράκι τὸ γλυκὸ τῆς θάλασσας τᾶνοίγει

την ὄρεξι καὶ κἀθηται τὸ κολιατσὸ νὰ κἀνη
 τότ' ἀξαφνα, σὰν τῆς αὐγῆς τὰ ἄσπρα νεφαλάκια
 ἐφάνη καραβιοῦ πανὶ ἔστην ἄκρη τοῦ πελάγου,
 καὶ σὲ κομματί νόησε ὁ ξυπνητὸς λοστρόμος,
 ποῦ ἀπ' τῆ πλεύρη μὲ μακρὺ κυττάζει καννοκάλι
 πῶς εἶν' ἀλιτζερνικο καράβι δίχως ἄλλο
 «καρδιά, συντρόφοι!» φώναξεν ὁ καπετάνιος τώρα
 νὰ πᾶμε καταπάνωτους μὲ τὸ μαϊστραλάκι
 γρήγορα τὰ τρομπῶνια σας, τὰ κοφτερά μαχαίρια!
 Σὺ, κανονιέρη, κύτταξε καλὰ τὸ κανονάκι
 πιδέξι ἀπὸ τὴν πλώρη μας ἢ μπάλλα νὰ πετάξῃ.
 Ἔτο' εἶπ', ὁ ἴδιος ἔμεινε ἀπάνω σ' τὸ τιμόνι
 ποῦ τὸν ἀκούει σὰν καλὸ ἄλογο καβαλλάρη
 κ' ἔχει τὰ μάτια τ' ἀνοιχτὰ τὴν τράτα του νὰ φέρῃ
 ἔς τὸ Τούρκικο κοντὰ κοντὰ πλάτη νάρθη μὲ πλάτη.
 Ἄξαφνα βλέπ' ἕναν καπνὸ κ' ἀναλαμπὴ καὶ βρόντο
 σὲ λίγο μπάλλα φοβερὴ τινάζει ἔς τὸν ἀέρα
 μὰ βρόντος μόνον κανονιοῦ μεγάλου ἦταν τοῦτο,
 γιατί λιγάκι ἔβλαψε τοῦ καταρτιοῦ τὴν ἄκρη,
 τίποτις ἄλλο «γλήγορα,» φωνάζει ὁ Μανέτας
 ἀδέλφια! τώρα ρίξε σὺ τῆς πλώρης τὸ κανόνι
 τὰ γιγατανία δυνατὰ κρατεῖτε μὲ τὰ δόντια!»
 Ἔτο' εἶπε μονομιᾶς βροντᾶ, τῆς πλώρης τὸ κανόνι,
 καὶ τὸ σημάδι πέτυχε, τοῦ κάκου δὲν ἐπῆγε·
 σάρωσε τρεῖς Ἀγαρηνοὺς, ἔς τὴ θάλασσα τοὺς ρίχνει.

Ὡς τὸσω φθάνουνε κοντὰ τὰ δύο τὰ καράβια,
 τὸσω ποῦ μέσα δύνουνταν ἔς τὸ Τούρκικο νὰ μποῦνε
 καὶ μπαίνουν ἕνα πήδημα, βροντᾶνε τὰ τρομπῶνια
 καὶ πέντε Τούρκους φάγανε ἢ μπάλλαις ἢ δεμένους
 μὲ τέλι, γιὰ νὰ μὴ μπορῇ κανεὶς νὰ τοὺς ξεφύγῃ.
 Καὶ τώρα τὰ τρομπῶνια τους, ποῦν μὲ λουρὶ δεμένα,
 τὰ ρίχνουν πίσω, μονομιᾶς τὰ γιγατανία πιάνουν
 ἀπὸ τὰ δόντια καὶ χτυποῦν ζερβὰ δεξιά σὰ λύκοι,
 ὁποῦ τοὺς βλέπουν οἱ βοσκοὶ νὰ μπαίνουν ἔς τὸ κοπάδι
 κ' ἀπ' τῆ τρομάρα τίποτε δὲν ἠμποροῦν νὰ κάμουν,
 ἔτσι κ' οἱ ναῦταις Σφακιανοὶ σὰν πήραν τὸν ἀέρα
 τῶν Τούρκων, τοὺς μακέλεψαν σὰν γίδια σὰν κριάρια,
 καὶ τὸ καράβι μ' αἵματα γεμίζει καὶ κεφάλια
 καὶ χέρια ποῦ κρατοῦσαν ἀκόμα τὸ μαχαίρι.
 Ἐνας μονάχ' ἀπόμεινε μὲ τὸ σπαθὶ ἔς τὸ χέρι
 κ' ἐπάλευ ὥστε πλήγωσε κακὰ δύο κουρσάρους,
 ὅμως κ' αὐτὸν δὲν ἄφησε ὁ καπετάνιος ἔτσι.
 Θυμὸς τὸν πιάνει δυνατὸς, ἀφίνει τὸ τιμόνι
 καὶ πᾶν ἀπὸ τὰ μπράτσα του τὸν ἀρπάξ' ἀπὸ πίσω
 ὕστερα δὲν ἠθέλησε αὐτὸν νὰ τὸν σκοτώσῃ,
 μόν' ὅπως ἦταν ἔς αἵματα βαμμένος, ὑδρωμένος,
 εἶπε καὶ φέρανε σκοινιά τὸν δένει ἔς τὸ κατάρτι
 καὶ τὸν ἀφίνει νὰ λυσσᾷ, μαύρους ἀφροὺς νὰ βγάινῃ,
 καὶ νὰ χιουπῇ τὰ δόντια του ποῦ τὸ σκοινὶ δὲν κόβαν
 Τέτοιὸ γέινει μακέλλισμα βασιλέμμα τοῦ ἡλιου
 ὡς ποῦ σκοτάδι νὰ ἐρθῇ, νὰ σκοτεινιάτῃ ὁ κόσμος·

καὶ τότες ἀπὸ τὸ βουνὸ ἐφάνη τὸ φεγγάρι
 χλωμὸ νὰ στρώνῃ. ἀγαλλιανὰ τὸ κύμα τοῦ πελάγου
 ἔγειν' ἢ θάλασσα ἤσυχη, ἀέρας δὲν φυσοῦσε
 καὶ κουρασμένοι νὰ σπαθὰ ἀφήκαν οἱ κουρσάροι
 ἐνείφτηκαν καὶ κάθισαν λίγο ψωμί νὰ φᾶνε·
 καὶ τότες ἔβγαλε φωνὴ ὁ καπετάν Μανέτας·
 «Παιδιά μου, νὰ μὴ κάθεσθε, μόν' λάμνετε νὰ πᾶμε
 σὲ μέρος ποῦ τὴν πρέζα μας νὰ δοῦμε μ' ἡσυχία
 γιατί βουλᾶει δυνατὰ, τὸ βλέπετ', ἢ καρένα.
 καὶ χωρὶς ἄλλο πράγματα ἐδῶ πολλὰ θαύροῦμε
 Πᾶμε! Γιατί θὰ δώσωμε ἔς τὸν ἅγιο Νικόλα
 πολὺ λιβάνι καὶ κερί, ποῦ ἔχει βοηθήσει,
 κ' ἔτσι, χωρὶς νὰ κάνωμε κόπο πολὺ μεγάλο,
 τέτοιον καράβι ὠμορφο ἐγείνηκε δικό μας.»

Περὶ ἀπ' τὴν Κρήτη, ἀντικρὺ ἔς τῆς Μπαρμπαριᾶς τοὺς τόπους
 εἶν' ἀμμουδιά ποῦ περπατεῖς ἡμέρας εἰς τὸ μακρὸς·
 καὶ ἔς ἕνα μέρος ἀψηλὰ σηκόνονται οἱ βράχοι
 τόσο ποῦ λὲς τὸν οὐρανὸ ἢ κορυφαῖς τοὺς φθάνουν·
 αὐτοῦ σὰν τρύπ' ἀπόκρυφη μία σπηλιὰ μεγάλη
 πίσ' ἀπὸ βράχους βρισκεται, καὶ διὸ χιλιάδες ἄντρες
 μπορεῖ νὰ βάλῃ τὸ νερὸ ποῦ μέσα μέσα τρέχει
 θαρρεῖς πῶς εἶνε κρούσιαλλο, κ' ἀπὸν ἀπὸ μιὰ τρύπα
 ὁ ἥλιος μπαίνει παίζοντας μὲ τοῦ νεροῦ τὴ λάμψι
 ἐδῶρθαν κ' οἱ κουρούροι μας ἀνάπαψι νὰ πάρουν
 καὶ πρῶτα θέλουν νὰ ἰδοῦν ἢ τράττα τους τί κάνει,
 σὰν καβαλάσης ἀξίος ποῦ πρῶτα τᾶλογο του
 θέλει νὰ λάβῃ τὴν ταγὴ, σιγὰ νὰ περπατήσῃ.
 Μὲ μακαράδες καὶ σκοινιά τραβῶντας «ἕα μόλα»
 τὴ βγάνουν εἰς τὴν ἀμμουδιά, καλὰ τήνε κυττάζουν
 τῆς χαραμμάδες ὕστερα, βαρῶντας τὰ σκεπάρνια
 θὰ φράξουν, θὰ πυσώσουνε καὶ θὰ τὴν χρωματίσουν
 σὰν ὠμορφή νὰ φαίνεται κοπέλλα, γιατί ἔχει
 τῆς Βιτωρίτσας τῶνομα τῆς καπετάνισσας τους.
 Τὴ πρέζα πᾶνε ὕστερα νὰ δοῦνε ποῦχε μέσα
 τὸ Τούρκικο ἀνοίγουνε τὸ βαθουλὸ ἀμπάρι
 καὶ τί νὰ δοῦνε! τάλλαρο ἦτανε φορτωμένο
 πῶνα ταμεῖο ποῦ κλεψαν ἔς τῆς Νάπολης τὴ χώρα·
 παρέκει χρυσούφανταις στολαῖς γιὰ τῆς γυναῖκες
 κ' ἕνα σπαθὶ ὀλόχρυσο διαμαντοπλουμισμένο·
 ἐτοῦτα τοὺς ἐφέρανε σὲ θάμνασμα μεγάλο,
 σὰν ἀξαφνα κυττάζουνε σὲ μιὰ γωνιὰ κοπέλλα
 χλωμὴ σὰν νάτανε νεκρὴ· μὰ πάλι ἔς τὴ χλωμίδα
 ἢ ἐμορφιά τῆς ἔλαμπε σὰν μέσα ἔστᾶσπρα νέφη
 τὸ φεγγαράκι τάργυρὸ τὸ φέγγος του δὲν χάνει
 Λίγο νερὸ καὶ μιὰ μπουκιὰ ψωμί ἐκεῖ κοντὰ τῆς
 βαλμένο ἔχαν οἱ ἄνομοι, μὴν τύχη κ' ἀποθάνῃ,
 καὶ τὰ τσεκίγια χάσουνε ποῦ λόγιαζαν νὰ πιάσουν
 ἀπ' τὸ γονεῖο τὸν πλοῦσιο, σὰ στεῖλῃ νὰ τὴν πάρῃ.
 Ἔτο ἦταν τὸ ταλαίπωρο κοράσιο νὰποθάνῃ,
 σὰν οἱ κουρσάροι γλήγορα τὴν πήρανε ἔς τὰ χέρια,
 τὴν φέραν πάνω ἀψηλὰ, λίγο νερὸ τῆς ρίξαν

ἔστο πρόσωπο, τὴν φύσηξαν νὰ συνεφέρῃ πάλι.
 Κ' ἐκεῖνη μ' ἀναστεναγμὸ βαθύ σὰν ἀπὸ ὕπνου
 σηκώθη· «ποῦμαι;» μὲ φωνὴ ἀδύνατη τοὺς εἶπε
 »ποῦ βρίσκομαι; ποιός; μούκαμε τὴν καλωσύνην τούτης;»
 «Εἴμαστε μὲς χριστιανοί· τίποτης μὴ φοβᾶσαι·
 τοὺς Ἀλτζερίνους στείλαμε σ' τὸν Ἄδην νὰ κουρσεύουν·»
 ὁ καπετάνιος τῆς μιλεῖ· «ἔδῳ θελᾷ περάσῃς
 σὰν νάσουνε ἔς τὸ σπίτι σου· ἔχω κ' ἐγὼ γυναῖκα
 ἀπ' τῆ Φραγκιᾷ σὰν καὶ τὰσέ, τῆ λένε Βιττωρίτσα·
 μ' ἐκεῖνη θελᾷ ζήσετε μαζὺ σὰν ἀδερφάδες,
 ὅπουνε τώρα σὲ σπηλιὰ μονάχ' ἢ καυμένη·»
 «Ἄχ! θέλω τὴ μητέρα μου,» ξαναφωνάζει τούτη,
 κ' ἕνας κουρσάρος, ποῦ πολὺ τοῦ ἄρεσε τῆς λέει
 μὲ γέλοιο· «τώρα τύτταξε ναύρῃς καμμιᾶλλημάννα
 ποῦχαι φιλι γλυκότερο, πειὸ νόστιμο τὸ χᾶδι.
 τί θὰ σοῦ κάμ' ἢ μάννα σου ποῦχαι τῆς τρίχαις ἄσπραις;
 ἔτσ' εἶπ' ὁ ναύτης Γιάνναρος στρήθωντας τὸ μουστάκι·
 μὰ μοναχὰ μὲ μιὰ ματιὰ τὸν κάνει ὁ καπετάνιος
 νὰ τραβηχθῇ καὶ τᾶπρεπε νὰ φήσῃ ταῦτα λόγια.

Ὡς τόσο μέσα ἔστης χρυσαῖς στολαῖς ταῖς γυναικῆσιαις
 εὔρεθη μιὰ ποῦχε γλυκὺ τὸ χρῶμα κι' ἀπ' ἐκεῖνο
 ποῦ ἄκουγε πολὺ συχνὰ ν' λέγ' ἢ Βιττωρίτσα
 πῶς τῆς ἄρεση πειότερο· πῆρε χαρὰ μεγάλη
 ὁ καπετάνιος, ξέχωρα τὸ ἔβαλε καὶ λέει.
 «Πρέπει κ' ἢ Βιττωρίτσα μου νὰ λάβῃ τὴ χαρὰ μας·
 ποῖσο, σύντροφοι, ἐδῶ κοντὰ θὰ πάη λά μου εἴρη
 ὡσάν δελφίνι γλήγορο κανένα τρεχαντῆρι,
 νὰ πάη τούτη τῆ στολῆ καὶ τούτη τὴν κοπέλλα
 ἔστη Βιττωρίτσα;» «Εἶμ' ἐδῶ,» ὁ Γιάνναρος φωνάζει
 μὲ προθυμία «πῶς γὼ θαρρῶ δὲν ἔχω χέρια
 ἀδύνατα καὶ ἔστ' κουπὶ τὴν κούρασι δὲν ξέρω,—»
 «Τὸ νοιώθω γὼ, βρέ Γιάνναρε,» τοῦ λέγει ὁ καπετάνιος
 πῶς ἔρριξες τὸ μάτι σου ἔσθην ὡμορφή τὴν ξένη·
 μάχε τὸ νοῦ σου· ἄτιμα πράγματα μὴν ἀκούσω,
 γιατί, τὸ ξέρεις, τὸ σπαθὶ δὲν παίζει τοῦ Μανέτα.»
 Ἔτσ' εἶπε· λέξι δὲν μιλεῖ ὁ Γιάνναρος μόν' τρέχει
 πειὸ μακριὰ σ' τὴν ἀμμουδιὰ, ποῦταν πολλοὶ ψαράδες
 χριστιανοὶ κι' ἀπλώνανε τὰ δίκτυα τοὺς ἔστον ἥλιο·
 τοῦτοι κηθὼς ἀκούσανε τὸνομα τοῦ Μανέτα,
 εὐθὺς τὸ πειὸ καλῆτερο πλένουνε τρεχαντῆρι·
 τὸ δίνουνε τοῦ Γιάνναρου, μαζὺ καὶ δυὸ ψαράδες
 ποῦ ἦταν πρῶτοι ἔστ' ὁ κουπὶ, ξέχωροι ἔπὸ τοὺς ἄλλους.

Τώρα νὰ δοῦμε τὴ σπηλιὰ· εἶχε καιρὸ νὰ λάβῃ
 ἢ Βιττωρίτσα μήνυμα, γιὰ γράμμ' ἀπ' τὸν καλὸ τῆς,
 κ' ἢ ἔγνοια δὲν τὴν ἄφινε νὰ κοιμηθῇ τὴ νύχτα·
 Πρῶτ' πρῶτ' σηκώνουνταν ἔσθην θάλασσα νὰ βλέπῃ,
 μήπως φανῇ κανὲν πανὶ ἔσθην ἄκρη τοῦ πελάγου.
 Τοῦ χάκου· μὲ τὰ δάκρυα ἔστ' ἄματι πίσω πάλι
 εἰς τὴ σπηλιὰ ἐγύριζε κρατῶντας τὸ παιδί τῆς.